Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...томнай 1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 19 (13814) | 1975 оной январиин 23, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИИН УРЯАДА ХАРЮУ

ГАБШАГАЙ АЖАЛ—МАНАЙ ХАРЮУ

ЮhЭДЭХИ ТАБАН жэлэй дүрбэдэхи жэл дүүрэжэ, хозоймнай ажалшадай хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүд ологдожо байна. Тэдэниие бодомжолон хаража үзэ- э, үнгэрэгшэ жэлдэ ажахын бүхы hалбаринуудта муу э үрэ дүн туйлагдаа гээд тэмдэглэмээр ха. Совхозой алшадай оролдосотой hайн ажалые гэршэлэн харуул- тула хэдэн тоо, баримтануудые дурдаха хэрэгтэй. 1974 ондо мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ лдаха арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүр- дэбэ. Жэлэй түсэбhөө гадуур 460 центнер мяхан, 253 тнер hүн, 44 центнер нооhон бэлэдхэлэй пунктнуудта улагдаhан байна. Энэмнай урзанданайхи- — табан жэлэй шиидхэхы жэлэйхиhээ од ехэ болоно. Ажалай иимэ hайн үрэ түүд имагтал социалис мүрысөө зүбөөр идхэн хүтэлбэрилhэнэй, мал ажалай хү- мэрилэгшэдэй габшагай бэрхээр хүдэлhэ- ашаар туйлагдаба гээшэ.

Совхозоймнай мал адуулагшад үнгэрэгшэ аа нилээд hайн дүнгүүдтэй ябаhан байна. ын тунга ногоотой бэлшээридэ гараhан адуулагшадай дундаhаа А. Цынгеев, В. енов, Д. Баиров, Д. Аюров, М. Лыг- ов, М. Чойжитов ажалай ехэ амжалта туйлаа. Тэдэ- зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые төө дунда зэргээр 1 килограммhаа ехээр нэмээжэ, атан солотоной тоодо оролсобо. Урзанда жэл орой- 3 хүн тиимэ дүнгүүдтэй байгаа hэн.

Ажахын hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүры- дэ Бальжит Шагдурова, Ринчинжаб Дашеева, Ринчин ыкова, Анна Бадмаева гэшэд эрхимлэжэ ябана. Эдэ- тодорхойлхы жэлдэ hү hааха социалис уялгала бол- оонь урид амжалтатайгаар бэелүүлжэ, жэлэй тур- үнеэн бүриhөө 2000 килограммhаа дээшэ hү аба- байна. hаалишад Дымбрыл Бабуева, Тамара Дашее- болон бусад баhал hайн дүнгүүдтэй.

Үнгэрэгшэ жэлэй эхиндэ манай совхозой Хуртагын лениин хонишод дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга а, аймагай бүхы хонишодые мүрысөөндэ уряалhан Энэ отделениин, мүн бүхы ажахын хонишод абаhан аа дүүргэхын тула шанга тэмсэл эмхидхэжэ, ажа- муу бэшэ дүнгүүдые туйлаба. Бүхы совхозой 100 ой эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 92 хурьган аб- а, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэhэн байна. Цырен-Дондок анов, Даша-Нима Норбоев, Татьяна Аюшеева, Елена рбоева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг отаранудай 100 эхэ ин бүриhөө 101—106 хурьган абтанхай. 1973 оной- ой сасуулжа харахада, хонин бүриhөө ноохо хайша- га 20 процентээр дээшэлhэн байна.

Бүхы түрэлэй адууhа малай тоо толгой олошоруулха нэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэжэ, малай үүлтэр hай- руулха талаар горитой алхам хэгдэбэ.

Табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ ажахын газар тарха- лангай хүдэлмэрилэгшэд муу бэшээр ажаллажа гараа. Ороохо тарянай ургаса нилээд дээшэлүүлэгдэжэ, 30-аад мянган центнер тарян хуряагдаба. 4500 центнер үбhэн, 500 гаран тонно силос урзанданайхиhаа үлүү ехээр бэ- лэдхэгдэhэн байна. Тинхэдэ бүхы тэжээлэй шанар эрид hайжараа. Механизаторнууд Бадмажаб Хандуев, Влади- мир Банзаракцаев, Сергей Попов болон бусадай бүтээсэ ехэтэй ажалые тэмдэглэнгүй орхижо болохогүй.

1971—1975 онуудта мал ажалай продуктнуудые гү- рэндэ худалдаха, адууhа малай тоо толгой олошоруулха арадай ажахын түсэб совхознай сүм дүүргэhэн байна.

Захааминай аймагай Хамниин совхоз гүрэндэ мал ажалай продукци тушааха юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб hүөөр, ноохоор июлиин 1 болотор, мяхаар—сентябрьда дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Туйлаhан зарим амжалтануудаараа hанаагаа амаран- гүй, бии байhан дутагдалнуудаа усадхан, шэнэ 1975 он- до — юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүри hай- наар хүдэлжэ, амжалтаяа бүри арьбадхаха зорилго сов- хозой ажалшад урдаа табина. Совхозоймнай бүхы хү- дэлмэрилэгшэд КПСС-эй Центральна Комитедэй декаб- риин (1974 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин шиидхэбэринүүдые хани халуунаар хүлеэн абаа.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комите- дэй хандаhан Хандалга hаяхан хэблэлдэ тунхаглагдаба. Тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаhан олон хүнэй хабаадалгатай митинг совхоздо боложо үнгэрөө. Тингэхэ зуураа түрэл партиингаа шухала энэ документын айхаб- тар ехэ удха шанартай байhаниие мэдэрэн, партиин Хандалгада харюу болгон шэнэ жэлдэ габшагайгаар ажал- лаха зорилготой байhанаа совхозой малшад, механизатор- нууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нэгэн дуугаар мэдүүл- нэ. Митинг дээрэ 1975 ондо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тодорхойлогдожо, ургамжын түсэб абтаhан байна.

Шэнэ жэлдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай тобшо- хоноор хөөрэхэ хэрэгтэй бологдоно. Юhэдэхи табан жэ- лэйнгээ гүрэндэ hү тушааха түсэб июлиин 1 болотор, мяха —сентябрь hарада, ноохо—июлиин 1-дэ дүүргэхэбди,—гэ- жэ совхозой ажалшад митинг дээрэ мэдүүлээ. Энэмнай тон харюусалгатайшье hаа, бэелүүлэгдэжэ боломоор зорилго гээд бидэнэр мэдэрнэбди. Эдэ зорилгонуудаа саг соонь дүүргэхын тула ажалай эмхидхэл нарижуулан hайжа- руулха, социалис мүрысөө тодорхой hайнаар хүтэлбэрил- хэ, малшад болон таряашадай үдэр бүриин эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха хэрэгтэй гэжэ совхозой дирекци, партий- на ба профсоюзай комитедүүд тоолоно.

1975 ондо манай совхозой малшад хамтадаа 5.600 центнер мяха, 9.900 центнер hү, 430 центнер ноохо гү- рэндэ тушааха гэhэн социалис уялгануудые абаба. Эн- мнай түсэбөөр хараалагдаhанhаа холо ехэ юм. Жэлэй туршада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1.750 килограмм- hаа бага бэшэ hү абаха зорилго hаалишаднай табина. Тинхэдэ 100 толгой эхэ мал бүриhөө 85 ту- гал, 90 хурьга, 75 унага абахаар шиидэгдэбэ.

Гүрэндэ тушаагдадаг мал ажалай продук- циин шанар нилээд hайжаруулагдахаар хараа- лагдана. Эбэртэ бодо малай толгой бүхэниие дунда зэргээр 325 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта тушааха зорилготойбди. Тинхэдэ тушаагдаhан бүхы малай 90 процентын тарган сэгнэлтэтэй байха зэргэтэй. Ажахыда үйлэдбэрилэгдэhэн 1 цент- нер мяханай, hүнэй, ноохоной өөрын үнэ сэн тус тустаа түсэбөөр хараалагдаhанhаа 1 процентээр хямдаруулагдаха юм.

Газар — ажахын гол баялиг мүн. Тиимэhээ тэрэниие эзэн ёhоор ашаглаха, минеральна ба нютагай үтэгжүүл- гэ зүбөөр хэрэглэхэ асуудалнуудта совхозой механиза- торнууд, таряашад болон луговодууд энэ жэлдэ ехэ анха- рал хандуулха зорилготой. Энэ хабартаа 10.000 тонно наг шэбхэ сабшалан, тарялан дээрэ гаргаха, 350 гектар сабшалангай газар үндэhөөрнь hайжаруулха, 350 гектар- та олон жэлэй ногоо тариха гэжэ шиидэгдэбэ. Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы техникэ февралиин 20 бо- лотор, ургаса хуряалгын — июлиин 20-до дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Тарялангай гектар бүриhөө 12 центнер ороохо таряа, 350 центнер овощ, 300 центнер куузину, 80 цент- нер хартаабха, 85 центнер силосэй ургамалай ногоон на- маа набша абтахаар хараалагдана.

Партиин Центральна Комитедэй Хандалгада харюу бол- гон совхозой hаалиин фермэнүүдэй, хонидой отаранудай коллективүүд, тракторна бригаданудай хүдэлмэрилэг- шэд, малшан бүхэн өөhэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, тус тустаа социалис уялгануудые абажа байна. Түрүү hаалишад, мал адуулагшад, хонишод дээ- шэлүүлэгдэhэн зорилгонуудые хараалжа, жэлэй түсэб- тэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Нигэжэ совхозоймнай хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ху- битаяа оруулхаар зоригжонхой байhанаа мэдүүлнэ.

Ю. ХАМАЕВ,
Хамниин совхозой директор.

Захааминай аймаг.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ БАРИЛГАШАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Республикымнай барилгын организацинуудай, барилгын материалнуудай **промышленностиин,** барилгын индустриин предприятинуудай партиин ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ.

«1974 оной капитальна барилгын түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд ба 1975 оной зорилгонууд» тухай элидхэл ба 1975 оной социалис уялганууд тухай асуудал зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **В. И. Черныш** түрүүшын асуудалаар элидхэл хэбэ.

Капитальна барилгын байдал, 1975 оной капитальна hомололго хэрэглэхэ, табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан шэнэ барилгануудые ашаглалгада тушааха талаар бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд ба арга боломжонууд тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн зүблөөн дээрэ болоо.

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй главна инженер **Э. О. Алексеев,** Кабанскын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. А. Данько,** Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлениин шулуушадай дархашуулай бригадые даагша **В. Г. Засухин,** КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь **И. А. Портнягин,** Буряадай барилгын управлениин 7-дохи СМУ-гай комплексно бригадые даагша **А. И. Стародубцев,** Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. П. Убеев,** «Бамтоннельстрой» трестын 11-дэхи тоннельнэ отрядай постройкомой түрүүлэгшэ **Ф. А. Мороз,** совхозуудай нэгэдэлэй начальнигай орлогшо **В. Б. Лыкшитов,** Татауровска барилгын материалнуудай комбинадай директор **В. В. Сергеев,** партиин обкомой барилгын таhагые даагша **С. Л. Ошоров,** Стройбанкын конторые эрхилэгшэ **М. И. Смолина,** Буряадай барилгын управлениин главна инженер **Л. М. Людалун,** «Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ **И. Д. Бугай,** техническэ мэргэжэлэй hуралсалай управлениин начальник **И. П. Суетин,** «Бурятгражданпроект» институдай директор **Н. И. Гаврилюк,** Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай начальник **М. Т. Черных** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** зүблөөндэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна.

Буряадай АССР-эй барилгын, хабсаралгын ба проектнэ организацинуудай, барилгын индустриин ба барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудай коллективүүдэй 1975 оной социалис уялганууд зүблөөн дээрэ баталан абтаа.

...РИ hАЙЖАРУУЛХА, АРЬБАДХАХА

...ө ажахын хүдэлмэри- ...эй бүхэсоюзна социа- мүрысөөндэ эдэб- ...ээр оролсоhон Баун- аймагай «Джилин- ...» совхозой ажал- ...hэдэхи табан жэ- тодорхойлхы удха ша- жэлдэ дүүргэхээр ха- ...н зорилгоёо яhала ...айгаар хүсэндэнь ...бэ.

... ажахын малшад үн- ... жэлдэ 1.510 центнер ...рэндэ тушааха түсэб- ...hан hаа, тэрэнээ 66 ...ээр үлүү гаргаа. hү ...аха түсэбөө мүн лэ ...hэн байна. Эндэхи ...ад бэлэдхэлэй пункт- ...000 центнер hү оруул- ...уу.

... совхоз түсэбтэ табан ... үнгэрhэн дүрбэн жэл- ...рэндэ мяха худалдаха ...а 168 центнерээр, hү ...1 центнерээр үлүүлээд ... Ихэлээрээ табан ... түсэбые бүхы ...нь дүүргэжэ шадаха ... арга боломжотой бай- ... баталан харуулна гэ- ...дэглэлтэй:

...тынгээ адууhа малай ...эмые улам дээшэ- ...ын тула совхозой мал- ...хэ оролдолго гаргача. ...о гүрэндэ тушааhан ...дэйнь толгой бүриин ...үр дунда зэргээр 323 ...амм татаа. Холын хой- ...агай эрхэ байдалаар ...до, энэмнай горитой ...та гээшэ ааб даа. ... бүриhөө жэлэй тур- ... 1.600—2.000 кило- ... hү hааhан hаалишад. ...бэлшээриин хаhада ха- ...hан үхэрэйнгөө тол- ...бүриин шэгнүүрые мян- ... дээшэ граммаар нэ- ... шададаг үхэршэд элэ ...до улам олон болэжо байна. Социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг hаалишад М. Ф. Непомнящих, А. М. Чинавлева, М. И. Былкова, тугалшан Е. А. Карепанова, үхэр адуулагшад Ц. Ц. Цыбенова, Д. Ж. Ринчинов, орошон Ж. И. Молоков гэг- шэдэй нэрэ солые онсо дур- дамаар.

Тарялан, сабшалан ша- наржуулан hайжаруулха, эл- дүүрилхэ хэрэгтэ нилээд ан- харал хандуулагдадаг боло- жо байна. Нёдондо 376 гек- тар газарай тус бүриhөөнь 14,1 центнер зелёнко хада- жа абаа. Үнгэрhэн жэлдэ ур- занданайхиhаа хоёр дахин ехэ гэхэ гү, али 21,1 мянган центнер үбhэ сабшажа hүри- лөө. Иигэжэ энэ үбэлжэл- гые тэжээлээр ядамаргүй- гөөр үнгэргэхэ дүүрэн арга боломжотой байна бшуу.

Гэбэшье совхозой ажал хүдэлмэридэ дутуу дунда юумэнүүд огто үгы гэжэ хэ- лэхээр бэшэ ааб даа. 1974 оной мэнэ барагдахаяа бай- хада, партийна хамтын суг- лаан болоо hэн. Тэрэ суг- лаанда коммунистнуудhаа гадна, партийнабэшэ хү- тэлбэрилэгшэд, хүдөө ажа- хын мэргэжэлтэд, тү- рүү малшад уригдаhан байгаа. Үнгэрhэн жэл- дэ хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүд, юhэдэхи табан жэ- лэй түгэсхэхы жэлдэ совхо- зой коммунистнуудай бэе- лүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал ехэ эдэбхитэйгээр, харюусалгаяа мэдэрhэн ор- шон байдалда зүбшэгдөө.

Тиихэ зуураа дутагдал- нууд тушаагаа ехэ hанаа зо- бонгёор хүнүүдэй үгэ хэ- лэhэниинь анхарал татамаар байгаа. Оро үсхэбэрилгэ, hү hаалга болон түл абалга hа- наhанда хүрэмөөр бэшэ, ма- лай гарзалха ушар үшөөл то- хёолдоhоор. Ажалай эмхид- хэл болон журам hайжаруул- ха хүдэлмэри hула.

Буруу, хашарагуудые ха- рууhалдаг малшадай бригa- дые толгойлогшо Ц. Ц. Цы- бенов энэ суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бидэ 331 эрэ, эмэ буруу болон хашарагуудые харууhалнабди. Үбэлжэлгын хаhада тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые хоног бү- хэндэ 400 граммhаа бага бэ- шээр нэмээжэ байха уялга абанхайбди гэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаhан Хан- далгада харюу болгон, энэ жэлдэ бүри hайнаар хүдэл- хэ, табан жэлэй түсэб бүхы талаарнь дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ байhанаа «Джилиндинский» совхозой ажалша коллектив мэдүүлээ. 1975 ондо дэлгэрхэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүры- сөөндэ эдэбхитэй оролсоhон ажахын коллектив дээшэлүү- лэгдэhэн социалис уялга нэ- гэн дуугаар баталан абаа. Ниитын адууhа малай тоо толгой улам олошоруулха, ашаг шэмыень бүри дээшэ- лүүлхэ гол зорилготой бай- хатаяа хамта, газар таряа- лан бүри үргэнөөр эрхилдэг болохо асуудалда анхаралаа табина. Энэ шэнэ жэлдэ та- ригдаhан газарай тал- майе 1.000 гектарта хүргэхэ, 300 гектар шэ- нэ газар элдүүрилхэ, 300 гектарта олон жэлэй ногоо тариха, 560 гектар сабшалан уhалха зорилго урдаа табиhаниинь магтаалтай.

В. НИНДАКОВ,
Баунтын аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин главна зоотехник.

„Байгалай толон" БАМ-да зорибо

Улаан-Үдын авиазаводой «Байгалай толон» гэжэ арадай ансамбль тухай hураг суу аяар холуур таранхай юм. Тус ансамблиин коллектив республиканска болон бусадшье харалгада оло дахин нэгэдэхи hуури эзэлжэ, дипломадуудта хүртэhэн байха. Авиазаводой барилга-хабсаралгын управлениин кадрнуудай таhагые даагша, «Знание» бүлгэмэй гэшүүн, тус агитбригадые хүтэлбэрилэгшэ Александр Семенович Масалов иигэжэ хөөрэбэ:

— Мүнөө үеын агуу барилга хэгшэдые хангаха гэжэ түсэблэhөөр үниинэй hэмди. Энэ хүсэл эрмэлзэлэйнгээ бэелүүлэгдэжэ байhандань баяртайбди. Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта айлшалан ошоходоо, манай заводой ансамблиин коллектив энэ харюусалгата даалгабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ байха гэжэ найданаб!

«Байгалай толон» ансамблиин бүридэлдэ 15 хүн тоологдоно. Тэдэнэр концерт харуулхаhаа гадна, уласхоорондын асуудалаар лекци уншаха, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ юм. «Знание» бүлгэмэй гэшүүн А. С. Масалов лекцинүүдые уншаха. Ансамблиин харуулха концертнүүдэй программада буряад,ород, арадай дуунууд, хатар, шүлэгүүд гэхэ мэтэ номернууд бии.

Ансамблиин хормейстер Ю. Н. Кротов бидэниие концертынгээ программатай танилсуулба. Р. Рождественскиин үгэнүүд дээрэ композитор Э. Фельцманэй зохёоhон «БАМ» гэжэ дуун программын түрүүшын номерто оруулагданхай.

«Талын дуун», «Түрэл нютаг тухай» гэhэн буряад дуунууд тус программадань бии. Заводой барилга-хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэн Татьяна Хабитуева БАМ-ай барилгашадай урда эдэ буряад дуунуудые ханхинуулха юм. Тэрэшэлэн Борис Беляев, Валентина Зайцев, Людмила Плюснина, Геннадий Макуха, Надежда Снеткова, Александр Нагих болон бусад бэлиг шадабаряа харуулха байна.

БАМ-ай барилгашадта ошоhон түрүүшын агитбригадада аян замдаа урагшатай, амжалтатай ябажа ерэхыень заводойнь коллектив хүсэhэн байна.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Байгалай толон» агитбригадын гэшүүд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОДОДОО БИДЭНТЭЙ ХАМТА

Владимир Ильич Лениндэ арадуудай дурлал заха хизааргүй юм. Хүн зон Москвагай Улаан талмай тээшэ, Мавзолей тээшэ ехэ мүрөөнэй урасхал шэнгеэр таhалгаряагүй ерэжэл байдаг. Манай партиие эмхидхэн байгуулhан, дэлхэй дээрэ анха түрүүшын ажалшадай гүрэн тогтооhон хүндэ, дэлхэйн пролетаринадай вождьдо үнэн зүрхэнэй халуун дурлал тон олон янзын мэргэжэлтэй, элдэб наhатай хүнүүдые, угаа олон хэлэнэй түлөөлэгшэдые нэгэдхэнэ.

В. И. Ленинэй байрлаhан, ажаллаhан, эндэhээ бүхы гүрэнөө, Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ ороноо хамгаалгын хэрэгые удаашадаhан Кремль соо олон хүнүүдые үдэр бүри хаража болохо.

В. И. Ленинэй Түбэй музей манай орон дотор, мүн хилын саана hайн мэдээжэ юм. Гансахан 1974 оной турша соо музейдэ 1200 мянган хүн орожо хараhан, харин 50 жэлэй хугасаа соо 41 миллион үлүүтэй экскурсантнууд эндэ ерэhэн байна. Музейн 34 зал доторхи 12500 экспонадууд вождиин ажабайдал, ажал ябуулга тухай, тэрэнэй эмхидхэн байгуулhан партиин баатар габьяата түүхэ тухай, марксизм-ленинизмын агууехэ суртал hургаалай илалта тухай хөөрэнэ.

51 жэлэй урда тээ Ильичэй дулэтэ зүрхэн сохилхоёо болёо hэн. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ, мүнөөдэр ба үглөөдэр — хэзээ бүхэндэ — Ленин бидэнтэй хамта байгаа, байха. Тэрэнэй суртал hургаал [illegible] улад зон Ленинhээ hургаал абана, тэрэнэй заабарин ёhоор ажаhуна, тэмсэнэ.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

ЭСЭГЭНЭРЭЙ ТУГ— НАЙДАМТАЙ ГАРТА

ВЕЛИКИЕ ЛУКИ. (Псковско область). (ТАСС-ай корр.). Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илалта туйлаhаар 30 жэлэй ойн бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай шиидхэхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэhэн Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй Бухэроссин научно-методическа конференци эндэ болоод, январиин 21-дэ тараба.

— Энэ конференци сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэреэ бүри эдэбхитэй болгохо, улам нарижуулан hайжаруулха асуудалнуудта клубуудай, библиотекэнүүдэй, музейнүүдэй анхарал хандуулаа, суглараhан дүй дуршэл согсолоо, — гэжэ РСФСР-эй культурын министрэй орлогшо В. М. Стриганов хуралдаанай дүнгүүдые шэнжэлхэ зуураа тэмдэглэбэ. — Баатар габьята гурим заншалнуудаар [illegible] эмхи зургаанууд ажалшадые хүмүүжүүлхэ, түбхын түрүүндэ Эхэ орондоо үнэн, граждан уялгаяа hайн ойлгодог байхаар бүхы залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэ гурим заншалнуудые үргэнөөр хэрэглэнэ. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ миллион үлүүтэй зон революциин, дайнай ба ажалай ветерануудтай уулзаhан, дайшалхы алдар солото газарнуудаар ябалсаhан, дайчай баатарнуудай дурасхаалда зорюулагдаhан уулзалганууддта, сэрэгэй-спортивна hайндэрнүүдтэ хабаадаhан байна. Эндэхи соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, профсоюзна, комсомолой эмхинүүдэй, hургуулинуудай, «Знание», бүлгэмэй, ДОСААФ-ай эмхинүүдэй хамтааран ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дуршэл тон hонирхолтой. Эдэнэр бүхы хүдэлмэреэ нягта харилсаа холбоотойгоор ябуулна, клубууд, соёлой байшангуудтаяь элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн соведүүд тогтоогдонхой.

Ялтын, Кубаниин. Волгоградай областиин соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи hонирхолтой олон зүйлнүүд конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

Лекторнуудэй семинар

«Совет арадай агууехэ баатаршалга» гэhэн асуудалтай, лекторнуудэй бүхэсоюзна гурбан үдэрэй семинар январиин 21-дэ Москвада эхилээ. Энээниие «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэм Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илалтын туйлагдаhаар 30 жэлэй ойдо зорюулжа эмхидхэбэ.

(ТАСС).

СССР-эй дипломтой

СОФИ. (ТАСС). «Ямар городто hуража, институт дүүргээбта?» гэhэн асуудалда харюусахадаа, Болгариин олохон эрдэмтэдэй, инженернүүдэй, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй: «Москвада, Ленинградта, Киевтэ...» гэхыень дуулаха байхат. Энэнь тушаан болоhон харюу бэшэ юм. Үнгэрhэн 30 жэлэй туршa соо зургаа мянга үлүүтэй болгарнууд совет дээдэ hургуулинуудай дипломуудые абаhан байна.

hуралсалай талаар НРБ-гэй ба СССР-эй хоорондын харилсаа холбоон бата гурим заншалтай болонхой. Энэмнай Советскэ Союзай дээдэ hургуулинуудта болгар мэргэжэлтэдые бэлдэхэ тэдыгээр хизаарлагданагүй. Мүнөө, арадай гэгээрэлэй талаар НРБ-дэ реформын хэгдэжэ байхадань, hургуулинуудта, техникумүүд ба вузуудта үзэхэ номуудые, программануудые зохёохо-дол, совет педагогикын эрдэмэй ба бодото хэрэгэй дүй дуршалые таарулгаар хэрэглэнэ.

КОНКУРС ЭХИЛБЭ

...онгёо хоолойтой дуушадай, хүн- ...н солёон хатаршадай бэлиг шада- ...рые шалгажа үзэхэ Бүхэсоюзна ...ралгын конкурс республикымнай ...слэл хотодо үглөөдэрhөө эхилээд ...оон үдэрэй туршада үргэлжэлхэ ...на. Поволжиин, Ураалай, Сиби- ...ин, Алас-Дурна зүгэй 30 гаран ...ласть, хизаар болон республика- ...удай олон дуушад, хатаршад энэ ...нкурсдо хабаадалсахаар уригдаа.

Энэ ехэ hонирхолтой харалгые ...лаан-Үдэдэ үнгэргэхэ гэжэ харалга- ...ниинь гэнтын ушар бэшэ юм. Юуб [illegible]

шуулхын тулада республикымнай эмхи зургаанууд олон тоото шангуудые тогтообо. Жэшээлхэдэ, коммунис байгуулалтада залуушуулай хабаадалсалгые, сэрэгэй-патриотическа темые, арадай творчествые, хүдэлмэриин анги тухай темые гүнзэгыгөөр харуулhанай түлөө, хизаар оронойнгоо байдалhаа абтаhан материал зүбөөр хэрэглэhэнэй, өөр янзын сценариин, залуушуулай болон хүүгэдэй эрхим программын, хүгжэмэй аялга хэрэглэжэ программаяа уран hайханаар шэмэглэhэнэй түлөө, программадаа мүнөө үеын бальна хатар [illegible]

Иимэ гуримтайгаар конкурс үн- гэргэгдэхэ: январиин 20—22-ой үдэрнүүдтэ «Текстильщик» гэжэ соёлой байшанда семинар үнгэргэгдөө. Январиин 23—25-да Зүүн-Сибириин соёлой институдай актово зал соо конкурсын харалга үнгэргэгдэхэ байна. Энэ hарын 25-да конкурсдо хабаадагшад Улаан-Үдэ хотын клубуудай талмайнууд дээрэ үдэшын 20 часhаа концерт-наада харуулха.

Тэрэнhээ гадна, бүхы айлшад ниислэл хотын болон республикын үзэсхэлэнтэ газарнуудтай танилсаха, музей, театрнуудаар ябажа харах байна.

В. НИМБУЕВ.

ШЭНЭ ЦЕХЭЙ ЭЗЭН

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН НЭРЭ ХИНДЭ

Хэдэхэн жэлэй саана Владимир Бельскитэй танилсаһан хүм. Тиихэдэ залуу инженер Шэнэ Бэрээнэй механическа заводой тракторай тэргэнүүдые хэдэг цехэй коллективые хүтэлбэрилжэ байгаа бэлэй. Цехэйнь хүдэлмэришэд продукцияа һайн шанартайгаар бүтээжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаа һэн.

— Манай цех соо уран гартай, бэрхэ хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэй оролдолгоор лэ амжалта туйлагдана, — гэжэ Владимир Дементьевич хөөрөө һэн.

Һаяшаг Шэнэ Бэрээнэй механическа завод ошоходоо Владимир Дементьевичтэй дахяад уулзааб. Тэрэ ажал хүдэлмэри тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

— Бидэ 1974 оной эхиндэ ГАЗ-69 түхэлэй хүнгэн машинануудай кузовуудые хэхэ цех нээгээбди. Шэнэ цехэй коллективые хүтэлбэрилнэб. Шэнэ продукци гаргахада олон бэрхэшээлнүүд дайралдадаг. Теэд яахабши! Шадал соогоо хүдэлнэлди даа. Бельскитэй цех соогуурань ябажа гарабабди. Эндэ бүтээсэ ехэтэй элдэб станогууд тодхогдонхой. Энэ бухы оньһон түхеэрэлгэнүүд нэгэ жэгдэ хүхимэлдэнэд. Хүдэлмэришэд туха сүлөөгүй хүдэлнэд.

— Бидэнэр 1974 оной август һараһаа хүнгэн машинын 2.300 кузов бүтээн гаргажа, оронойнгоо олохон область, хизаарнуудта эльгээгээбди. Аха дүү социалис гүрэнүүдтэ олон кузовуудые эльгээһэн байнабди. 1975 ондо хүнгэн машинын 4.500 кузов бүтээн гаргаха даабари абанхайбди. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүдэлмэришэн бүхэмнай оролдожо хүдэлхэ болоно, — гэжэ Бельский мэдүүлбэ.

Хүнгэн машинануудай кузов хэдэг шэнэ цех соонь уйтан. Оньһон түхеэрэлгэнүүд бэе бэедээ дан лэ дүтэ тодхогдонхой. Хүдэлмэришэдэй эрьелдэхэшье газар үгы гэмээр. Гэбэшье тус цехэй хүдэлмэришэд эрхим һайнаар ажаллахые яһала оролдодог юм байна. Мүнөө цехэй шэнэ корпус баригдажа байнхай. Энэ цех соонь бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо юм. Эдэнэр шэнэ корпустоо 1976 оной эхин багаар орохо.

Владимир Дементьевич Бельскитэй хамта кабинедтэнь оробобди. Тэрэнэй хубсаһаяа тайлажа байха үедэ телефониинь наяршаба. Тэрэ үтэр трубкаяа үргэжэ:

— Зай орожо ерыш даа! Хөөрэлдөөд орхие, — гэжэ хэндэшьеб да хандаба. Уданшьегүй дунда зэргын бэетэй, дүшөөд наһанай хүн орожо ерэбэ. Николай Иванович Панушковтой танилсабабди. Цехэй мастер. Нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэ.

— Электро-гагнууршан Сирен Сингатулин үсэгэлдэр ямаршье шалтагаангүйгөөр ажалдаа гарабагүй. Мүнөөдэр хожомдожо ерээ. Энэ нүхэрнай мастерайшье, бригадирайшье үгэ дуулахаяа болёод байна. Залуушуулда муу жэшээ харуулна. Яаха зон гээшэбибди? — гэжэ Понушков хэлэбэ.

— Нүхэдэй сүүд дээрэ хаража үзэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэд ямар шиидхэбэри гарганаб, тэрээгээр лэ болохо. Ажалай журам эбдэгшэдээр эбсэжэ болохогүй бшуу даа, — гэжэ Владимир Дементьевич дурадхаба.

Шэнэ коллективые хүтэлбэрилхэнь тиимэ бэлэн бэшэ юм ааб даа. Хамаг юумэ шэнээр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэдөөшье һайн мэдэхэгүйш. Зүгөөр Владимир Бельский хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлжэ, юу хээхэниие мэдэхэ болоһон хүн ха юм. Теэд хүнгэн машинануудай кузов хэхэнь тракторнуудай тэргэ хэһэнһээ һурагүй орёо байшаба.

Ажалаа урданайхиһаа ондоогоор эмхидхэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлхэ шухала. Ажалай журам эбдэгшэдтэй шөүр харангүй тэмсэхэ хэрэгтэй. Юрэдөө, хэхэ юумэн гэжэ барагдахагүй олон. Владимир Дементьевич заримдаа үдэшын 10—11 час болотор цех соогоо үлэжэ, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдээрээ хамта тоогүй олон асуудалнуудые шиидхэдэг бэлэй.

Цехэй тэг дунда Хүндэлэлэй самбар табигдаба. Эрхим хүдэлмэришэд Г. Г. Матвеев, Н. Н. Понушков, И. Я. Афанасьев гэгшэдэй дүрэ зураг энэ самбарта үлгэгдэбэ. Һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн хүдэлмэришэд һара бүри мүнгэн шангаар урмашуулагдадаг болоо. Хамтын суглаан дээрэ, баяр ёһололой оршон байдалда энэ шан барюулагдадаг байха юм.

Цехэй хүдэлмэришэд өөр өөрын уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула яһала оролдодог. Владимир Дементьевич Бельский мүрысөөнэй ябасые наринаар шалгадаг заншалтай. Эндэ ВОИР-ай совет эмхидхэгдэнхэй. Залуу инженер Борис Самуилович Третьяков энэ соведые хүтэлбэрилнэ. Соведэй хүдэлмэридэ цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, Владимир Бельский өөрөөшье эдэбхитэйгээр хабаадана. Эдэнэр ажалаа хүнгэдхэхэ, шэнэ онол арга хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг юм байна.

Владимир Бельский 1971 онһоо хойшо уралан нарижуулгын 12 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 6 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн байха юм. Шэнэ коллективые даажа абаһаар хүдэлмэринь бүри ехэ болонхой. Гэбэшье цехэй начальник һонирхолтой юумэ дурадхаһан лэ байдаг.

Хүнгэн машинын кабина соохи һуудал оёходо хүбэн, брезент ехээр хэрэглэгдэдэг. Үнэтэй сэнтэй энэ материалай үлэдэһэн хаанашье хэрэглэгдэнгүй хаягдадаг байна. Харин Бельский энэ үлэгдэлөөр хүдэлмэришэдтэ бээлэй оёхо гэһэн дурадхал оруулба. Мүнөө цех соо бээлэйнүүдые оёхоор бэлэдхэл хэжэ байнхай.

— Цех соомнай үшөө нэгэ цех нээгдэхэнь, — гэжэ Владимир Дементьевич энеэбхилнэ. Тэрэ хүдэлмэришэдэйнгөө байдал һуудал һайжаруулха талаар ехэхэн ажал ябуулга хэнэ. 1974 ондо цехэйнь табан хүдэлмэришэд халуун ууралтай шэнэ байрада гэр бүлөөрөө түбхинэн оронхой. Залуу хүтэлбэрилэгшэ шэнээр баригдажа байгаа цехэйнгээ корпусой хажуугаар ходо эрьелдэдэг. Барилгашадаар хөөрэлдэдэг. Хаана, ямар оньһон түхеэрэлгэ тодхохо тухайгаа бодомжолжо ябадаг.

— Ойрын сагта шэнэ цехтээ орохобди. Манай хүдэлмэришэд арга шадалаа харуулхал байха даа, — гэжэ хэлэн байгаа һэн. Тэрэ хүдэлмэришэдтэй нүхэр ёһоор хөөрэлдэдэг, зүбшэл дурадхалыень анхаралтайгаар шагнадаг. Имээ сэхэ сагаан сэдьхэлтэй бэлиг шадабаритай залуу хүтэлбэрилэгшэеэ цехэйнь хүдэлмэришэд ехэ хүндэлдэг. Тиимэһээл хэлэһэн үгыень сэгнэдэг, түсэб даабаряа дүүргэхэ гэжэ оролдодог. Эдэнэр табадахи түгэсхэхы жэлэй даабариһаа гадуур хүнгэн машинын 50 кузов хэхэ уялга абанхай.

— Хүдэлмэришэднай үгэдөө хүрэхэл байха, — гэжэ Шэнэ Бэрээнэй механическа заводой 10-дахи цехэй начальник В. Д. Бельский хэлэжэ байгаа һэн.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ҮШӨӨ НЭГЭ МАГАЗИН

Зэдын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперацида худалдаа наймаанай магазинууд жэл бүри олошоржо, хүн зоной эрилтэ хангалга улам һайжаржа байдаг. Мэнэ һаяхана аймагай түб Петропавловка тосхондо үшөө нэгэ шэнэ магазин баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ.

Шэнэ магазинда «Спутник» гэжэ нэрэ үгтөө, гурбан хүнэй хүдэлхэ һууритай, эдеэ хоол худалдагдана. Худалдан абагшад магазинһаа өөһэдынгөө дураар хэрэгтэй юумээ шэлэн абадаг юм.

Д. НЕТУДЫХАТКО,
Зэдын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүлэгшэ.

ТЮМЕНСКЭ ОБЛАСТЬ. Энэ областиин Советскэ леспромхозой түрүү бригадануудай нэгые Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнагдаһан И. Г. Дранченко хударидадаг байна. Энэ бригадын гэшүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэгдэнхэй. Бригадын гэшүүд ажалаа шэнэ ёһоор эмхидхэдэг, хүдэлмэришэн бүхэн олон мэргэжэл шудалһан, ажалай журам нарин нягтаар сахидаг байха юм. Тэрэнэй ашаар лэ нүхэр И. Г. Дранченко гэгшын бригадын гэшүүд жэлэй дүрбэн сагта ажалай ехэ амжалта туйладаг байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: леспромхозой ой тайгын харгыда.

ТАСС-ай фотохронико.

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

ХЯАГТА

Хяагтын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан болоожо, «КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Павлов юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада аймагай промышленна предприятинуудай, барилгын эмхи зургаануудай, колхоз болон совхозуудай хэр зэргэ хүдэлһые, арадай ажахы хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые сэгсолон харуулаа.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада аймагай промышленность продукци үйлэдбэрилхэ, саашань дамжуулан худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 1,7 миллион түхэригэй промышленна продукци худалдаһан байна. Наушкын мяханай комбинат, Хүдэри-Сомоной тоһоной завод, Сүхын арһанай завод болон бусад хэдэн предприятинууд булюу һайнаар хүдэлөө гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Барилгын эмхи зургаануудай ажал хэрэг магтаалда хүртөө. Юһэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо аймаг дотор үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай, байрын нилээд олон шэнэ барилганууд бодоо. Наушки станциин түмэр замшадай амжалта ехэ.

1971—1974 онуудай туршада сагай уларил һүрхэй бэшэ байбашье, гол мүрэнүүдэй хэдэн ехээр үерлэжэ, нилээд горитой түбэг татабашье һаань, аймагай колхоз, совхозуудай байдал яһала урагшатай. Газарай хүрьһэндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ оруулагдаһан. Хахалагдаһан паарай, намарай таряанай хэмжээн һураггүй үргэдөө, мянган гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Тиигэжэ гүрэндэ таряа, мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб дүүргэхэ арга нүхэсэл олгогдоһон байна.

Малшадай түрүү коллективүүдэй, габшагай бэрхэ һаалишадай, хонишодой, гахайшадай, механизаторнуудай нэрэнүүдые элидхэлшэ олоор дурдаа. Тиихэтээ хамта ажал хэрэгтэ ушардаг дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүд, үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан Хяагтын совхозой директор А. А. Игумнов, Наушки станциин узелай парткомой секретарь В. А. Ушатин, «Дружба» колхозой парткомой секретарь Ф. Ф. Гайфутдинов, 466-дахи ПМК-гай главна инженер Б. Ш. Базаров, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Ц. Ганжуров болон бусад КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй Центральна Комитедэй партида, совет арадта хандаһан Хандалгые ажалша коллективүүдэй үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэжэ, табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шэн зориг-тойгоор тэмсэжэ байһан тухай мэдээсэһэн байха юм.

Ц. БАБУШЕЕВ,
аймагай газетын редактор.

КАБАНСК

Промышленна продукци үйлэдбэрилгын, тэрэниие худалдалгын хэмжээн 1974 ондо аймаг соо 20 процентээр ургаа, түсэбһөө гадуур аймагай промышленна предприятинуудай коллективүүд 6.128 тонно цемент, 3.299 мянган хэһэг шифер, 622 кубометр түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаа. Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада аймаг дотор 115 миллион түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада оруулагдаа.

Партиин райкомой пленум дээрэ элидхэл хэхэдээ, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Берешинов эдэ тоонуудые дурдаһан байна.

Аймагай совхозууд үнгэрһэн жэлдэ 150.950 ц... һү абаха түсэбөө 16... центнертэ хүргөө. Г... һү тушааха даабаряа... лэ нилээд үлүүлээ. 88,7... га шахуу центнер мяха... шаардаа. Даабаряа м... центнерээр үлүүлһэн б... юм. Кабанскын, «Ше... ский» совхозууд бусад ... хынуудһаа ехэ амжалта... лаа.

1975 ондо — түсэбт... бан жэлэй түгэсхэхы ... бэелүүлхэ зорилгонууд ... хай ехэ хөөрэлдөөн п... дээрэ болоо. Энэ жэлдэ ... мышленна продукциин ... жээн нёдондонойхиһоо 8... центээр дээшэлхэ зэр... Тэрэнэй 85 процентые ... лай бүтээсэ дээшэлүүл... ашаар туйлаха зорилго т... даа. Аймагай совхозуу... рэндөө 93 мянган центне... ха, 138 мянган центе... тушааха хараатай. 1971 ... байдалтай жэшэхэ болоо... мяха абалга 30 мянган ... нерээр, һү — 16,4 м... центнерээр ехэ болохо ... на бшуу.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ ажалай ехэ амжалта туйлажа, жэл соо гүрэндэ һү худалдаха түсэбтэ даабаряа бүри сентябрь һарада дүүргээ һэн. Тэдэнэй иимэ ехэ амжалтада ажахын түрүү һаалишад горитойхон хубитаяа оруулһан байха. Совхозой дүй дүршэлтэй һаалишад Дулма Гомбоева, Ажалай Улаан Тугай орденто Мария Корнакова, Мария Кузьмина гэгшэд 1974 оной туршада үнеэн бүриһөө 2200—2400 килограмм һү абаһан байна. Эдэнэр шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эршэтэй һайнаар хүдэлжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Мария Захаровна Кузьмина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УДМУРТЫН НЕФТЬШЭДЭЙ ОЙРЫН ЗОРИЛГО

ИЖЕВСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Кедров). Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые Удмуртын нефтьшэд амжалтатайгаар эхилбэ. Январь һарын түрүүшын 13 хоногой турша соо эдэнэр 100 мянган тонно түлишэ үйлэдбэрилэн абаа. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 35 мянган тонноор ехэ. Нефтьшэд түсэбһөө гадуур 2 мянган тонно шэнгэн түлишэ гаргажа тушааһан байна. Энэнь газарай нөөсэ баялигуудые гаргажа абалгаяа түргэдхэхын түлөө ажалшадай коллективүүдэй мүрысөөнэй улам үргэдэлгын үрэ дүн болоно.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ тус республика дотор 3 миллион 600 мянган тонно нефть абтаха юм. Энэнь 1974 онойхиһоо миллион тонноор ехэ. Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюусан, нэгэдэлэй коллектив түсэбһөө гадуур 50 мянган тонно түлишэ абахаар, 1500 метр скважина нэмэжэ малтахаар шиидэв.

ЭЛЕКТРОННО ЛЕСНИК

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Шэлбээһэтэ, шэнэһэн мододые тоолохо түсэбтэ хүдэлмэриие «электронно лесник» тон түргэнөөр, тодо һонороор дүүргэнэ. М. А. Бонч-Бруевичэй нэрэмжэтэ Ленинградай электротехническэ институдай эрдэмтэд С. М. Кировэй нэрэмжэтэ лесотехническэ академиин мэргэжэлтэдтэй хамта иимэ оньһон түхеэрэлгэ бүтээгээ.

Электронно «нюдэн» фото-зурагуудые электрижүүлэн, электронно-тоололгын машина худар дамжуулдаг юм. Тэрэниие компьютер агшан зуура тооложо, мододой нөөсые тодорхойлдог юм.

Манай орон дотор жэл бүхэндэ 40 миллион үлүүтэй гектар газарай ой модон инвентаризацида ородог. Электронико хэрэглэбэл, тэрэ талмайе 2 дахин үргэдхэхэ, хэды шэнээн модоной бэлэдхэгдэхэ аргатай байһые зүбөөр элирүүлхэдэ туһалха.

Табан жэлэй түрүүшүүл

АХЫН СУУТА ҺААЛИША[Н]

Машинамнай Сэнсын талын үргэн дардам харгыгаар һалхи татуулан, шадал соогоо табилуулжа мэдэбэ. Уданшьегүй Маларай зуһаланай фермын гэрнүүд жэрэгэд гэжэ үнгэрөөд, Монголжон нютаг хүрэжэ ерэбэбди. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи бригадын түб. Монголжон — үргэн һайхан дайда. Буряадай мэдээжэ поэт Д. Мадасон дүшөөд оной үеэр Аха нютагаар аяншалжа ябахадаа, эндэхи үзэсхэлэнтэ гоё тоонтонуудай нэгэн болохо Монголжониие шүлэгтөө оруулжа, нэрыень мүнхэ дуунай аялгаар дурдан мүндэлүүлээ бэлэй:

«Зунай сагаар ябаа һэм,
Зугаа дууешни шагнаа һэм.
Хөөрүү үбгэдтэйшни
хөөрэлдөө һэм,
Хөөрхэн басагадтайшни
зугаалаа һэм.
Айраг, тарагһааш
амасаа һэм,
Ахын гоёхон
Монголжон нютаг».

Монголжондо 2-дохи бригадын бригадирай уялга дүүргэгшэ А. Ж. Жамбаловтай уулзажа, хөөрэлдэхэ һанаатай байгаа һэм. Теэд энэ нүхэрнай эртэ үглөөгүүр фермэнүүд дээгүүр ажал хэрэгээрээ ябашаһан байба. Баһал «булад хүлэгтөө» һуужа, аян замаа үргэлжэлүүлхэ баатай болобобди. Мүнөө замаймнай эсэс — Шарза нютаг. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи бригадын малай ехэнхи хубинь эндэ үбэлжэдэг юм. Баруун хажуугаараа шэбээн хара шулуугаар, Жомболог голой уһаар хүреэлэгдэһэн, хойто зүгтөө — тэнгэриин орой хадхама орьёл үндэр хада ууланудаар халхалагдаһан.

Тээ тэндэхэнэ харагдажа байһан малай байрада туласа хүрэжэ ерээд, машинамнай байшаба. Газаа досоонь ариг сэбэр, хото хорёонь бүхэ бэхи. Ёһотойл ажалша зоной бууса гэжэ гансата һанаандаш ороодхихо. Эндэ аймагай суута һаалишан, Ажалай Улаан Тугай орденто Дулма Максаровна Галсанова ажалладаг, ажаһуудаг юм. Түрэһэн гараһан тоонто дайдань Монголжон нютаг бэлэй.

Энэ нүхэрнай нютагай үүлтэрэй үнеэдые һаажа, нютаг нугадаа, аймагтаа мэдээжэ хүн болонхой. Мүнөө нүхэр Галсанова 51 наһан дээрээ ябана, теэд харахада хүл хүнгэн, түргэн бэрхэ зандаа. Түрэл ажахыдаа гуша гаран жэл соо хүдэлнэ. Тиихэдээ гансал мал ажал дээрэ.

1969 ондо колхозой правлениин, партийна организациин дурадхалаар һаалишан болоо бэлэй. Малша бүлэдэ түрэһэн хүндэ үнеэ һааха гээшэ үзэгдөө, танигдаагүй ажал бэшэ байгаа. Тиигэбэшье колхозой һүрэг үнеэдые һаажа үзөөгүй дээрэһээнь түрүүшын жэлдэ хүшэр хүндэ байгаа.

— Бухы фермэнүүд дээрэһээ янза бүриин үүлтэрэй үнеэдые суглуулжа, намда үгөө һэн. Абаһан үнеэдни орой тугалладаг, мүртэй һүшье үгэдэггүй бэлэй. Нэн түрүүн тэдэнэйнгээ зан абариие мэдэхэ, бэедээ дадхааха гэжэ оролдоо һэм,— гээд Дулма Максаровна хөөрэдэг.

Колхозойнгоо түрүү һаалишадай ажал хүдэлмэритэй танилсажа, тэдэнһээнь зүбшөөл заабари абадаг, ажалайнь нюусые һайнаар шэнжэлэн үзэдэг болобо. Мүн аймагай түрүүшүүлэй хүдэлмэриие наринаар шэнжэлэн үзэжэ, дүй дүршэлыень халан абажа эхилээ бэлэй. Хэрбээ түрүүшын жэлнүүдтэ 700—800 литр һү нэгэ үнеэнһээ һаадаг һаа, һүүлшын 2—3 жэлэй хугасаа соо аймагай түрүүшын мянгатанай тоодо оробо.

Хайшан гэжэ ажалдаа амжалта туйлажа захалаа гээшэб? Нэн түрүүн түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалалга, зоотехмэргэжэлтэдэй зүбшөөл заабари ажал дээрээ нэбтэрүүлгэ, тиигээд өөрын оролдолго, ажал ааб даа. Орой тугалладаг үнеэдээ эртэ үбэл (декабрь—февраль) тугалладаг болгобо. Тиигэжэ үбэлэй һаранuудта ехэ һү һаадаг болоо һэн.

— Зунай сагта үүр сүүрээр үнеэдээ һаагаад, үглөөнэй һэрюундэ бэлшээридэ гаргахада, үдэрэй халуун болотор шэмэтэй ногоо эдижэ садашоод, үдэшын һаалганда ерэхэдээ, ехэ һү үгэдэг һэн. Тугалда һү үлөөжэ үгэдэггүйб. Харин тугалнуудтаа, мүн үнеэдтээшье машинадагдаһан һү, хүрэнгэ уулгадагби. Энэ үлэ хоолтой тэжээл гээшэ, — гэжэ манай асуудалда харюусаа һэн.

Сагаан эдеэнэй дээжэ болохо һү элбэг дэлбэгээр билтаруулха гээшэмнай гол түлэб үбһэ тэжээлһээ дулдыдадаг. Эдихэ хоол элбэг байбал, алишье сагта һү... гарадаг. Теэд шэрүүн х... уларилтай Аха нютагт... үбһэ тэжээл дуталдада... саг али олон үшардаг. ... гэжэ мүльһэн харг... үбэлдөө. зөөгдэһэн талх... ряанай зүйл багаар ... дэг. Тиимэһээ Дулма М... ровна гэр бүлэтээ зуна... та нэмэлтэ тэжээл бэ... дэг заншалтай. Мод... соорхойнуудаар, булан... хойнуудаар ябажа, тэ... үбһэ суглуулжа, 30... центнер нэмэри тэжээ... даг. Намарай үедэ эш... уляаһанай намаа суглуу... үбэлынь үбһэнэй ааган... холижо, халуун уһанда ... хаад, малда үгэхэдэ ... хоолтой гээшэб!

Юһэдэхи табан жэлэй ... бэдэхи, тодорхойлхы ж... бүлэг үнеэдһээнь 16... литр һү һааха уялга ... һаа. декабриин 1-нэй... далаар 21.240 литр һү ... гаад байгаа. 11 һарын ... саа соо нэгэ һаамхай ... һээнь 1.415 литр һү ... бшуу. Иигэжэ манай т... һаалишан нютагай үүлт... үнеэнһээ жэлдэ 1.500—2... литр һү һаажа боломо... жэ өөрынгөө шударгы ... хэ ажалаар гэршэлбэ ...

Дулма Максаровна м... шье үнеэдээ һааһаар. М... 15 үнеэнэйнь 8-ниинь ... дана. Нэгэ үнеэниинь ... тэ 3.500— 3.600 грамм... үгэнэ. Тул абалга эх... 1975 ондо 15 үнеэнһээ ... тугал абахаар хараална...

— Зэдын аймагай Л... нэй нэрэмжэтэ колхозо... лишадай үүсхэлые ж... Шарзын фермын һаал... халуунаар дэмжэнхэй. ... дэхи табан жэлэй һүүл... жэлдэ үшөө үндэр соци... уялга абаад, һаалиша... хэн ажаллаха ёһотой, —... жэ аймагай чемпион мэд... нэ.

Иимэл хүн лэ даа, м... аймагай суута һаал... Д. М. Галсанова. Шэ... бьяата ажалайнгаа т... 1973 ондо Ажалай Улаа... гай орденоор шагнагд... аймагай болон нютагай ... ведүүдтэ депутадаар ... тэ бэшэ һунгагдаһан, М... ва хото ВДНХ-да оло ... ошоһон, Совет ороной ... той, жаргалтай, ажа... бэрхэ эхэнэр, олон үхи... дэй эхэ.

О. БАЛДАНОВ[А].

Уланай колхоз Барг... аймагай ажахынуудай ... һаа гүрэндэ һү тушааж... дэхи табан жэлэйнгээ ... бые болзорһоонь жэл... һараар урид дүүргэбэ... һаяхан мэдээсээ һэмди... хын бусадһаа түрүү... рэндэ һү тушааха т... дүүргэхэ хэрэгтэ Ял... һү һаалиин фермын ... шадай хубита ехэ юм...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түс... мын һаалишад һааһан ... тушаажа байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛО[В]

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Бэшүүрэй аймагай хүдөө ажахын ба промышленностиин түрүүшүүлэй суглаан болобо. Тус аймагтай мүрысэдэг Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадай түрүүшүүлэй делегаци партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев түрүүтэй энэ зүблөөндэ хабаадалсаа. Мүн партиин Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Павлов түрүүтэй аймагай делегаци эндэ байлсаа.

1974 ондо аймагай хүдөө ажахын, промышленностии ажалшадай социалис мүрысоонэй дүнгүүд, 1975 оной зорилго гэһэн асуудалаар аймагай түйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Б. Танхаев элидхэл хээ. Удаань үгэ хэлэлгэн болоо.

Элидхэл дотор, мүн үгэ хэлэгшэд социалис мүрысөөнэй дүн гаргаһан, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлһон байна. Хүдөө ажахын, промышленностьда хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялга абтаа, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажалшадай хоорондохи социалис мүрысөөнэй договор баталагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй социалис мүрысөөндэ илагшад — коллективүүд, түрүү хүнүүд урмашуулагдаа. Элдэб һалбаряар чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн 7 хүндэ ленгэнүүд зүүлгэгдээ. Ургаса хуряалгаар, урэһэ хүрэнгэ хаалгаар 1-дэхи һуури эзэлһэн Калининай нэрэмжэтэ колхоздо партиин райкомой, аймагай түйсэдхэхэ комитедэй хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

Удаань зүблөөндэ хабаадагшад ехэ концерт хараһан байна. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин һурагшад, аймагай уран һайханай коллектив концерт табяа.

И. ИСТОМИН.
КПСС-эй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

БАМ—залуушуулай барилга

«Энэ асари ехэ барилгада комсомолшууд, залуушуулнай өөһэдынгөө нэрэ хүндэдэ хүрэмөөр хубитаяа оруулха байһандань бидэ батаар этигэнэбди. Комсомольск-на-Амуре, Магнитка ба Турксибэй, ДнепроГЭС ба шэнэ газар ашаглалгын, Братскын ба КамАЗ-ай эстафетые тэдэнэр гартаа абажа, Сибириин зэрлиг нэлэнхы дайдые һэтэ сохин гараханьлэ».

ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэһөө.

Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин эгээл баруун тээхи барилгые комсомолой Бүхэсоюзна габшагай отрядай залуушуул эрхилнэ. Тус отряд ВЛКСМ-эй XVII съездын хүдэлмэрилжэ байгаа Кремлиин ордон сооһоо бар тайга руу мордоо бэлэй.

Комсомолой Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь Валерий Игнатов бидэниие барилга дээгүүр дахуулаа гэхэ гү, али газаршамнай болоно ябаба.

— Энэ харгы зам таталга нилээн бэрхэшээлтэй байха, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Манай областиин газар дээгүүр БАМ 300 километр зайе эзэлхэ. Тиихэдээ дошхон урасхалтай гол горход дээгүүр 200 хүүргэ табигдаха, 7 километр утатай Байгалай туннель түнхигдэхэ юм. 70-аад оной залуу үетэн шэрэм рельснүүдые табиха, станци ба һуурин тосхонуудые һургуули, больница, магазин стадионуудтайгаар бодхоохо. Тэрээнгүйгөөр түмэр харгы «ажамидархагүй» ха юм.

БАМ-ай барилгын эгээл баруун захадахи ёһото тулгуури болоһон Звездныйн шэнэхэн проспектнүүдээр Валеритэй суг алхалнабди.

— Шэдхэ тайгын оёорто түрүүшын майхануудые татаһан буряадууд, белорусууд, литовецууд, украинецууд — эдэ эрэлхэг зоригтойшуулнай комсомолой эльгээгдэмэлнүүд юм. Тэдэ юундэ эндэ ерэһэнээ гүйсэд мэдэрнэд, тэдэ ямарханшье бэрхэшээлһээ тунхарихагүй зон, — гэжэ Валерий омогорхонгёор хөөрэнэ.

Игнатов магистраль дээрэ ходо ерэжэ байдаг һэн тула эндэхи хэрэг байдалые тон һайнаар мэдэнэ.

— Мүнөө бүтүү тайгые һэтэлэн 78 километрэй самсаал гаргагдаа, — гэн, Валерий Игнатов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Тиихэдэ түмэр харгын хүрьһэ нягталха зорилгоор 300 мянган гурбалжан метр шорой адхагдаад байна. Зураб Куличавын модо отологшодой бригада онсо шалгарна. Хүнэй гар үзөөгүй ой тайгые метр метрээр эзэмдэн, грузин хүбүүд үдэр бүриингөө даабариие хоёр дахин үлүүлэн ажалланад.

Звездноdo шэнэ гэрнүүд угаа түргэн ербын бодонод. Мүнөө тэндэ залуушуулай хамтын байранууд, котельнэ, хилээмэнэй завод, 600 тонно овощ хадагалха гэр баригданхай. Мүн 320 үхибүүдэй һууритай һургуули үүдэеэ сэлинхэй.

Һаяшаг энэ тосхондо нютагай Соведэй һунгалта үнгэргэгдөө. ВЛКСМ-эй XVII съездын делегат, Социалис Ажалай Герой Виктор Лакомов Звездныйн депутат болобо.

Эндэ үдэр бүри ямар-нэгэ шэнэ һонин дуулдадаг. Мүнөөшье 12 бүлын орохо багтаамжатай шэнэ гэр ашаглалтада тушаагдахаяа байна. Владимир Басовай бригадын комсомолшууд энэ гэр барижа дүүргэхэнь. Дабирхайгаар анхилһан гэрэй торходо хүрэжэ ерэбэбди. Хүбүүд огсон дорюунаар ажалланад. «Дружба» хюроо жинганана, электросверло гиинан үрэмдэнэ, мүн баһа һүхөөр сабшаха, хадааһа хадаха соностоно. Үдэшэлэнииинь «Таежник» тэжэ клубта концерт харахаяа ошожо ябахадаа, Владимир Басов нигэжэ хэлэбэ:

— Энэ гэрээ саг болзортонь тушаахабди. Одоо тиихэдэ манда айлшаар ерээрэйгты.

Шэнэ город бодхоолгодонь комсомолшуудта бүхы совет залуушуул туһална. Жэшээнь, Ангарскын нефтехимигүүд библиотекэдэнь 300 номуудые, харин Братскын ба Ангарскын пионернүүд һургуулиин учебнигүүдые ээлжээтэ почтоор эльгээбэ.

Бүри һая болотор эндэ гансал вертоледоор ерэхэ аргатай һэн. Харин мүнөө Усть-Кут Звездно хоёрые автомобильна харгы холбожорхибо. Түмэр харгын гараха самсаалые зүбшуулан энэ харгы татагдаа бшуу. Тингэжэ ямаршье ашаан автомашинаар асарагдадаг болобо.

Зүгоор авто-харгы зүүн тээшээ — Магистральна тосхон тээшэ гаргагдажа байна. Тэндэ залуу барилгашадай шэнэ отряд буунхай. Братска ГЭС барилсаһан, Ангарскын нефтехимическэ комбинат ба Эрхүүгэй алюминиин завод бодхоолсоһон хүбүүд, басагад, Магистральна тосхоной эгээл түрүүшын ажаһуугшад болобо.

— Комсомолшуудай энэ отряд хайшан гэжэ бүридхэгдөө һэм?

— Тус барилгын алдар суу үдэр үнгэрхэ бүри үргэдэжэ байгаа һэн, — гэжэ Валерий Игнатов хөөрэнэ. — «БАМ-да эльгээхыетнай гүйнаб» гэһэн удхатай бэшэгүүдые комсомолой горкомууд, райкомуудта почтальонууд багса багсаар асардаг һэн. 7 хоног соо хоёр мянга шахуу нимэ бэшэгүүд абтаа бэлэй. Теэд оройдоол 200 хүн хэрэгтэй байгаа. Барилгашадай ээлжээтэ бааза байгуулха хэрэгтэ эдыл шэнээн зон хэрэгтэй байгаа ха юм. Тиимэһээл гартаа һүхэ барин, гэр барижа, модо унагаажа шадаха, хэрэгэй гарабал, трактор жолоодохо дүршэлтэй, мүн эгээл эрхимэй эрхим хүбүүд, басагад шэлэгдэжэ, Магистральда эльгээгдээ һэн.

Баяр ёһололой оршон байдалда 200 хүбүүд, басагадаа мордохуулаабди. Энэ ушар залуу үетэнэй зүрхэ сэдьхэл бүри хүдэлгөөдхёо. Бэшэгүүдһээ гадна телеграмманууд ерэжэ эхилээ, телефонууднайшье таһалгаряагүй ханхинажа байгаа.

— Бүхы һайн дуратайшуулда хэхэ юумэниинь олдохо, — гэжэ хахасаха дээрээ Валерий Игнатов мэдүүлбэ. — БАМ-ай барилгын гурбадахи плацдарм һаяар бэлдэхэбди. Тэрэнэй нэрэ — Улькан, Хожомоо дүрбэдэхи, табадахи... барилгын талмайнууд нээгдэхэ.

Николай САПСАИ,
АПН-эй корреспондент.

Эрхүү.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ УНИВЕРСИТЕДЭЙ 15 ЖЭЛ

МОСКВА. 1960 ондо эмхидхэгдэһэн Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ арадуудай хани барисаанай университет 1965 онһоо эхилжэ жэл бүри Азиин, Африкын, Латиин Америкын хүгжэжэ байгаа оронуудта мэргэжэлтэдые бэлдэн гаргадаг болонхой. Һүүлэй 10 жэлэй туршада дэлхэйн 91 оронде хүдэлхэ 5591 залуу мэргэжэлтэ энэ университедые дүүргэбэ. Тэдэнэй 1332 хүниинь СССР-тэ ажаллажа байна.

Байгша ондо тус университедэй эмхидхэгдэһээр 15 жэл болохонь.

Дээдэ зураг дээрэ: университедэй радиофизикын кафедрые даагша профессор Л. Н. Дерюгин (зүүн талаһаа хоёрдохинь) Кипрһээ ерэһэн студент Анастасиос Кузалис (зүүн талаһаа гурбадахинь) гэгшэтэй практическа хэшээл үнгэргэжэ байна.

Доодо зурагта: университедэй анатомиин багша И. А. Искренко (баруун талаһаа гурбадахинь) студентнэртэ консультаци үгэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭСЭГЫН БУУСА

Очерк

Һабайн буусада зөөжэ ерэһэн аба, эжынгээ хони хаража байха үедэ Болод хүбүүн һургуулида һураһан, комсомолой гэшүүн болоһон, юумэ бүхэндэ эдэбхитэй ябаа һэн ха. Амаралтаар гэртээ ерэхэдээшье, миин байжа шададаггүй, абынгаа мори унаад, хони адуулдаг, бусадшье ажал хэлсэдэг байһан юм. Тиигэжэ байтар хайрата абань үбдөөд, наһа барашоо бэлэй...

«Яаха гээшэб? Эжым гансаараа хони хаража диилэхэгүй. Хонидоо тушаагаад, түбэй һуурин зөөшэхэ гү? Теэд хандэ тушаахаб? Хонишод дутана ха юм...».

Иимэ бодолнууд Болод хүбүүнэй һанаас зобоожо, амар заяа үзүүлхэеэ болибо. Нэгэтэ Болод эхэдээ хандан:

— Эжы аа! Би тантай хонин харалсахамни, Абынгаа хэжэ ябаһан ажал халан абаха гэжэ бодооб, — гэбэ.

— Хүбүүмни, тиигэхэл болоо бэзэш даа. Намдашье тулгатай байхаш. Гансаараа эндэ эхэ хонидтой яажа тэсэхэ гээшэбиб даа. Хоюулаа болоходоо ядаадхихагүй байхабди, — гэжэ зүбшөөгөө һэн ха.

Тиигэжэ арбан юһэтэй Болод хүбүүн хонишон болоһон байна. Хони адуулжа ябахадаа Болод ухаан бодолдоо олон юумэ удхалдаг һэн. «Удахагүй армиин албанда мордохо болоогдохо. Тиихэдэмни эжым яажа байха гээшэб? Хониһоо гараад, баһа һаалида орохо гү? Үгы даа, абын ажал таһалдаха ёһогүй. Һамга абаагүйдэ болёо. Эжыдэмнишье нүхэр байха гэһэн бодол Болодой ухаанда түрөө бэлэй. Энэ һанал бодолоо эжыдээ хэлэхэдэнь эхэнь ехээр баясажа:

— Хаанахи, хэнэй басаган хаб? — гэн һонирхоо һэн.

— Зүдхэлиин басаган даа, — гээд, Болод олон юумэ хэлэжэ үгөөгүй һэн ха.

Теэд удааншье болоогүй, хонишон хүбүүнэй һамга абаһан тухай һураг суу нютаг соогуурнь хурдан түргэнөөр тараа ха юм.

— Хорёогоор дүүрэн мал үдхэжэ, хоймороор дүүрэн хүүгэдые тэнжээжэ ябаарайгты хүүтэдни, — гэжэ эхэнь юрөөгөө бшуу.

Иигэһээр байтар залуу гэр бүлэдэ шэнэ хүн нэмэбэ. «Эсэгын буусада эрын һүлдэ түрэбэ» гэжэ һанахадаа. Болод ямар ехээр баярлаа гээшэб?! Хүбүүтэй болоһондоо гү даа, али эсэгэ хүнэй эрхэ олоһондоо гү, юрэдөөл Болод хододоо баяртай хүхюун ябадаг болошоо һэн. Мүн Онон участогайхиншье зээгээрнь урмашан:

— Дагбымнай хүбүүнэйхи баяжажа эхилбэ даа. Эсэгын бууса хооһорхоёо болибо гээшэ, — гэжэ хөөрэлдөө гэхэ.

Нээрээшье хойморые эзэлхэ хүбүүдэй түрүүшынхинь мүндэлөө ха юм даа. «Хонишон хүнэй хойморто хадаа хонишон болоно аабза» гэһэн үгэ баһал лэ нютаг хүнэй аманһаа мултаржа, Болодой һанал бодолые эзэлһэн байгаа. «Бүхы зон эрдэмтэн болохо гээ һаань, хони мал хэн хараха юм бэ. Хамаагүй, хонишоншье болуужаг. Зүгөөр манда орходоо үлүү эрдэм һургуулитай, шэнэ ёһоной хонишон болоно аабза» гээд һанаһан байгаа.

Иимэ бодолдо абтан ябаһан хүнэймнай ээлжээн һая ерэжэ, Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэ гэһэн нангин үүргээ дүүргэхээ мордоо бэлэй. Теэд хүдэр шираг хүбүүдтэ ядаха юун байха һэм даа — дайн үни дүүрэһэн, амгалан үе. Гансал хүгшэн эхэ, нарайтай нүхэр хоёртоо һанаагаа зобоо һэн ааб даа.

Нүхэдыншье гэжэ тэнигэлэн, даруу зон байшоо: Намдаков Базаржаб, Дугаржапов Нордоб, Стуков Леонид... Булта хүршэ нютагай хүбүүд. Эдэнэр албаяа сугтаа ябажа хэхэ зуураа, оро-дой агуу ехэ полководецуудай нэгэн — адмирал Макаровай дайлалдаһан газараар ябаһандаа ехээр урмашадаг, нэрэ хүндэеэ дээрэ үргэжэ, оролдодог байһаниинь һайшаалтай.

Армиин албанай болзор дүүрэжэ, нютагаа бусаха саг болоо бэлэй. Бусаха замынь олон городуудаар холбогдонхой. 1953 оной сентябрь. Порт-Артур-Харбин-Уссурийск-Хабаровск-Шэтэ-Ага нютагаа хүрэжэ ерэхэдэ бүришье һонин һэн...

Ононой участогай түб. Энэмнай Урда Агын Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой участогуудай нэгэн.

Цыпилма нүхэрынь тракторна бригадын тоо бүридхэгшөөр хүдэлжэ байгаа.

— Бато-Мүнхэ! Абашни ерээл! — гэлсээн болоходо, бэе бэеэ һайн танихагүй хоёр — ехэ бага хоёр тэбэрилдэшоол һэн ааб даа. Ехэнь — Болод эсэгэнь, баганъ — Бато-Мүнхэ хүбүүниинь, Бато-Мүнхэнь эсэгынгээ армида мордоходо хоёрхон һаратай, мансы соо хэбтээ. Гэбэшье, эсэгэеэ түрүүшынхеэ хараһан хүбүүхэнэй баяр баясхалан али тухай ехэ байгааб даа?! Мүн хархайшоод гүйжэ ябаһан хүбүүндээ угтуулхадаа, залуу эсэгыншье урма баяр халяа бэзэ...

Холын аянда ябажа ерэһэн хүн нютаг зоноороо уулзаха, хэдэн жэл соо суглараһан һониноо хөөрэлдэхэ жэшээтэй. Теэд Болод гэртээ миил хэбтэжэ шадахагүй байшоо. Тэрэниие хүдөө нютаг даллан, дахуулан байгаад, Үсөөхэн хоноһон хойноо Болод Һабай — эсэгынгээ буусада хүрэшэнхэй, һонирхон ябаа. Бууса байраяа һэргээн бариха, хонидые бэлшээхэ газар һанаандаа тодорхойлон хаража ябаа. «Һонин лэ байна даа. Абынгаа буусада түбхинөөд, хонишон болохо байна даа. Түрүүшын дүршэл бии» гэһэн бодол Болодой хүсэл зоригые батадхаба...

Теэд... Хүн хони тушаажа үгэхөөр бэшэ.

— Дээдын зургаанууд Болодыемнай ажалда абахань ха, — гэһэн ябган зэрэб бии болобо. — Урда Агын Улаан палаткые даагшаар табиха...

Иимэшье хөөрэлдөөн дуулдадаг болобо ха. Тиигэжэ байтар районһоо дуудалга ерээд, тодорхой шиидхэбэри гаршоо һэн. Ононой участогые даагшаар хүдэлхэ болобо.

— Би залуудахаб. Машина, техникэшье үгы байна. Ондоо хүниие томилоо һаатнай дээрэ, — гээдшье ядаа. Теэд туһа болохоор бэшэ даа. Участогай ажахые даажа абаха баатай болоо һэн. Харин участогынь хүндэшэг байгаа. Арба гаран хонин һүрэгүүд... Автомашинашье байхагүй. Бусад техникэ РТС-эй мэдэлдэ. Командировкодо болон хүдөөгөөр хазаар морёор ябалган... Нилээд хүшэр байгаа. Энэ ажалдаа Болод Дагбаев тиимэшье удаан хүдэлөөгүй һэн...

1954 оной хабар... Хонидой оройн түл абаха саг хүрэжэ ерэнхэй. Хонишон Дулма-Ханда Жалсанова нарайлха болонги. Орондонь хэниие табихаб?! Хонишод дутуу. Хонидой хүшэ шадал хүдэлһэн, хүндэхэн эрхэ байдал тохёолдоод байгаа.

Теэд энэ ушар байдалһаа Дагбаев тунхаряагүй, хонишон болохо хүсэлтэй байһанаа мэдүүлээ һэн. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд арсаагүй, энэ хүсэлыень дэмжэһэн байха.

Болод эсэгынгээ буусада модон гэр барижа түбхинөөд май һара соо түрүүшынгээ түл абажа эхилээ бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо гол түлэб оройн түрэлгэ үнгэргэхэ зуураа, муу бэшэ дүнгүүдые түйлажа ябаа.

Харин гурбан жэлэй саадатэ Болод Дагбаев зуһагтаа түрэһэн шэнэ отара тушаажа абаад, эртын түл абажа ороһон байна. Түрүүшын хоёр жэлдэ дунда зэргээр зуун эхэ хонин бүриһөө 98—99 хурьга абажа түлжүүлээ. Энэнь түсэбһөө дээшэ дүн болоно. Тиин тээсгэн һая нүхэр Дагбаевтай уулзахадаа юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлые ямар дүнгүүдтэйгээр дүүргэһэн тухайдань һонирхооб.

— 1974 ондо яһала һайн дүнгүүдтэй байгааб, — гээд Дагбаев хөөрөө. — Хамта 643 хони түрүүлжэ зуунай зуун арбан нэгэн хурьга абаабди. Нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди.

Амжалтата ажалайнгаа, мүн жэшээтэ албан хэрэгэйнгээ түлөө Болод Дагбаевшье олон шагнал хайра, һайшаалнуудта хүртэнхэй. Бүри 1947 ондо ВЛКСМ-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар, армиин албанда ябахадаа грамотаар, хойшодоо жэлһээ жэлдэ колхоз, район, округһоо Хүндэлэлэй грамотануудаар, СССР-эй арадай хиналтын комитедэй грамотаар, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй хүндэлэлэй дипломоор, Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар, 1973 ондо «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, мүн «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан байна. Эдэ бүгэдэ үнэн сэхэ, шударгы ажалай тодо гэршэнь болоно бэшэ аал!

* * *

Эсэгын бууса... Эрьежэ ерэһэн аша гушанаршье эсэгын буусада эдир наһанайнгаа дурасхал үлөөһэн, ажабайдалай арюун зүргэ эхилһэн, тэрэниие һонирхон хаража, омогорхон ябана ёһотой.

Дагбаевтан мүнөө 73-тай ябаһан эхынгээ юрөөһэнэй ёһоор, хоймороор дүүрэн хүүгэдые тэнжээһэн жаргалтай зон юм. Арбан нэгэн хүүгэдые түрэжэ, хүмүүжүүлһэн Цыпилма Долгорова «Эхэ Герой» болонхой.

Үнгэрһэн намар нүхэр Дагбаевтай Агада сэрэгэй комиссариадта уулзааб. Тиихэдэмни:

— Хүбүүд далижажа, уурхайһаа ниидэн гаража байна. Дашинимамнай октябриин 27-до армиин албанда мордоо һэн. Мүнөө Баир хүбүүгээ шиидхэхээ ерээб, — гэжэ омогорхон хөөрөө бэлэй.

Иимэ тэр бүлые «баян бүлэ» гэжэ нэрлэхэ дуран хүрэнэ. Дагбаев «Юпитер» мотоциклдаа һуугаад, Һабайһаа участогай центртэ хүрэжэ ерэдэг. Теэд мүнөө шэнэ «Урал» мотоцикл абахаяа ээлжээгээ хүлеэжэ байна.

А. ЖАМБАЛОН.

Агын национальна округ.

ЗОРИЛГО ЗҮБШЭГДӨӨ

Республикын һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн Улаан-Үдэдэ болоно дүүрэбэ. Аймагуудай тоһоной заводуудай, һү тушаан абадаг пунктнуудай ажалшад энэ зүблөөндэ хабаадалсажа, 1974 оной ажалай дүнгүүдые согсолжо, табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ асуудалаар һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй директор И. Д. Дамбуев зүблөөн дээрэ элидхэл хэбэ.

Энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ шударгы һайнаар хүдэлжэ, үйлэдбэриин даабариие бүхы талаарнь декабриин 10-да бэелүүлһэн байгаа. Тоһо-һүнэй бүхы заводууд сагаан эдеэнэй продукци үйлэдбэрилхэ даабаряа үлүүлэн дүүргээ.

Республикын һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудай коллективууд үнгэрэгшэ жэлдэ габшагай һайнаар хүдэлжэ, үйлэдбэриин даабариие бүхы талаарнь декабриин 10-да бэелүүлһэн байгаа. Аймагуудтахи тоһоной заводууд сагаан эдеэнэй продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалай түрүүшүүл улам олошоржо байнхай. Гэхэтэй хамта, һүнэй промышленностиин предприятинуудта шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл дайралдаһаар. Эдэ бүгэдэ тухай элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн нүхэд онсолон тэмдэглэбэ.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалһан социалис уялга зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаа. «Юһэдэхи табан жэлэй ударник», «1974 оной социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэгүүд үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ барюулагдаба.

Манай корр.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ҺҮЛДЭ

БУДАПЕШТ. Дунауйварошско металлургическа комбинадые совет-венгер хани барисаанай һүлдэ гэжэ тон зүб нэрлэдэг: Кривой Рогһоо түмэрэй руда, Донецкһээ кокс эндэ асарагдадаг. Совет түхеэрэлгэгүй нэгэшье цех эндэ олдохогүй. Булад таһалгаряагүй хайлуулха автомат оньһоной, совет машинануудай тодхогдохо комбинадта түхеэрэгдэжэ байһан тоолон тодорхойлолгын түб энээнэй гэршэ болоно.

Энэ оной март һарада зарлагдаһан ВСРП-гэй XI съездын, мүн фашизмһаа оронной сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бүхы Венгри дотор үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Дунауйварошой металлургнууд эгээл түрүүлэн хам оролсоо.

1974 ондо эндэ 700 мянган тонно шэрэм хайлуулагдаа гэхэ гү, али энэнь Венгриин металлургическа бүхы предприятинуудай 50-яад онуудта жэл соо үйлэдбэрилдэгһөө ехэ болоно.

ГЭР БАЙРА БАРИЛГЫН ЭРШЭ

1961—1975 онуудта Арадай Венгридэ миллион гэр байра тушааха гэһэн арбан табан жэлдэ хараалагдаһан түсэб дүүргэгдэхэ болоо. Гансал энэ жэлдэ 90 мянган бүлэ шэнэ гэр байра толгохо юм. Энэ түсэб нилээд үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм гэжэ туйлагдаһан дүнгүүд элирхэйлэн найдуулна.

Барилгын промышленна арганиудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа.

Венгер барилгашад туйлаһанаараа һанаагаа амарнагүй. Мүнөө арбан табан жэлэй хоёрдохи түсэб табигдажа эхилээ. Тэрэнэй үндэһөөр, 1976 онһоо 1990 он болотор 1,4—1,5 миллион гэр байра ашаглалгада тушаагдаха байна.

РОСТОГОЙ БАРИЛГАШАДАЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

БЕРЛИН. Түсэбэй ёһоор ажалаа ябуулга, шанар, эршэ — ГДР-эй томо ехэ комбинануудай нэгэн — Росток хотодохи комбинадай таба мянган хүн зонтой коллектив ажалдаа иимэ эрилтэнүүдые табижа хүдэлдэг юм. Эндэхи хүдэлмэришэд нэгэдэхи кварталда хотынхидтоо 1000 гаран гэр байра дамжуулан үгэхэ зорилго урдаа табинхай.

Түсэбөө дүүргэхэдэнь эдэнэртэ совет үүсхэлшэ, Социалис Ажалай Герой Н. А. Злобиной дүй дүршэл ехэ туһа хүргэнэ.

ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Магдебургдахи Эрнст Тельманэй нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээдэг комбинадай ажалшад ГДР-эй болон аха дүү бусад социалис оронуудай металлургическа промышленностьда 6 миллион маркын сэнтэй элдэб түхеэрэлгэ үлүүгээр бүтээн гаргахые шиидэнхэй. Фашизмһаа оронойнгоо сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн, республикын бүхы ажалшадай оролсоһон социалис мүрысөөндэ предприятиин коллектив нимэ уялгануудые абаа.

Эрнст Тельманэй нэрэмжэтэ комбинат — республикын хүндэ машина бүтээлгын эгээл ехэ предприяти мүн. Ойн баярай жэлдэ комбинат Кривой Рог, Белоренк болон Москвагай металлургическа предприятинуудта бүри ехэ продукци эльгээхэ юм. Эдэ хотонуудай коллективүүд Магдебургиин машина бүтээгшэдтэй үнинэй нүхэсэдэг.

ЭРДЭМТЭД — ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

СОФИ. Социалис Болгариин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд республикын бүхы ажалшадтай хамта арадай ажахыда ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ талаар БКП-гэй 1974 оной национальна конференциин шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ эрдэм наукын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ тон ехэ удха шанартай. Хүдөө ажахые оньһожоруулгын, электрижүүлгын Софидахи эрдэм-шэнжэлэлгын институт болгар кооператорнуудта энэ талаар ехэ туһа хүргэнэ. Һүүлэй арбаад жэлэй турша соо институдай лабораторинуудта хүдөө ажахын үндэр бүтээсэтэй 75 ондоо машина зохёон бүтээгдэһэн байна. Ороохо хатаадаг, виногоадай тарималнуудай хойноһоо харууһалгада хэрэглэгдэдэг орёо шухаг агрегадууд, алим жэмэс суглуулхада хэрэглэгдэдэг машинанууд тэдэнэй тоодо ороно. Эдэ машинанууд бултадаа «технико-экономическа һайн шанартай, Болгарида алдар суутай болонхой юм.

Тугалнуудые шахан таргалуулдаг фермэнүүдэй бүлэг машина болон түхеэрэлгэнүүдые институт бүтээжэ, тэдэнь олоной анхарал татана. Эдэниие хэрэглэлгэ малшадай ажалай бүтээсые 10 гара дахин дээшэлүүлхэ юм. Разград хотоһоо холо бэшэ хэнэ гахай үсхэбэрилдэг шэнэ ажахы эмхидхэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй проектые институдай эрдэмтэд Венгриин, ГДР-эй болон Советскэ Союзай мэргэжэлтэдтэй суг зохёоһон юм.

Хүдөө ажахые оньһожоруулгын, электрижүүлгын Софидахи эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд саад болон виноград ургуулдаг ажахынуудта үндэр бүтээсэтэй технологическа бүлэг лининүүдые зохёохо ажал хэжэ байнхай.

ЗАВОДОЙ ОЙН БАЯР

ПРАГА. Зүүн Чехиин Пардубице хотодохи нефть абадаг заводой байгуулагдаһаар 85 жэлэй, совет нефть буйлуулдаг болоһоор 20 жэлэй — нэгэн доро хоёр баяр тэмдэглэбэ.

Республикын үнинэй предприятинуудай нэгэн — энэ завод һүүлэй хорёод жэлэй турша соо суутай болоһон, үйлэдбэреэ үргэдхэһэн намтартай. Урдань заахан фабрика байһанаа ехэ комбинат болотороо урган хүгжэһэн энэ предприяти үнгэрһэн жэлдэ 750.000 тонно совет нефть буйлуулаа. 1974 ондо эндэ 650 миллион крон сэнтэй гэхэ гү, али түсэбтэ табан жэлэй эхинэйхиһээ 30 процентээр үлүү продукци үйлэдбэрилөө.

Эндэ абтадаг үнэ сэнтэй түүхэй эдһээ Пардубицкын нефтехимигүүд техническэ 100 гаран түхэлэй тоһо абадаг. Тэрэнь автомобиль, локомотив болон гол мүрэнэй суднануудта хэрэглэгдэдэг. Эндэ үйлэдбэрилэн гаргагдадаг һайн шанартай лаагууд республика дотороо, холо саагууршье суурхадаг юм.

Түүхэй эд гамнан арьбалха гэһэн ниитэ республиканска хүдэлөөндэ оролсоһон Пардубицкын предприятиин коллектив ухаалан зохёолгын хэдэн дурадхал оруулжа, үнгэрһэн жэлдэ хахад миллион валютна крон Эхэ орондоо алмажа үгэһэн байна.

Польшын Арадай Республикын ниислэл Варшава хотодо эртэ урдын гоё һайхан памятнигууд олон юм. Энэ хадаа ороной эрдэм наукын, соёл культурын ба промышленностиин эгээл томо түб болоно. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ энэ город хурдан түргэнөөр хүгжэн һалбаржа байна. Эндэ мүнөө хүн зоной гэр байра олоор бариха асуудалда тон ехэ анхарал тандуулагдадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгашадай комплексно бригадын Казимир Хорбик (дундань), барилгашан Станислав Мушелик (зүүн талада), мастер Херoним Поренский гэгшэд харуулагдана. Эдэнэр 12 дабхар байрын гэр мүнөө барижа байна.

Казимир Хорбик Советскэ Союзда ерэжэ, Москва хотын бэрхэ барилгашадай ажалай дүршэлтэй танилсаһан байха юм.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮХЭ ЭХЭНЭРЭЙ ХУБИ ЗАЯАН

(ШОГ РАССКАЗ)

Ай, хөөрхы, ямаршье саг байгаа гээшэб даа! Буряад зомнай бурхан шажанай мухар һүзэгтэ «шүдэрлүүлшөөд», «сээртэй» гэһэн үгэнһөө айжа, һүрдэжэ байгаа. Мухар һүзэгтэ дэлгэрһэн энэ үе сагта илангаяа эхэнэр зон булгантан эхээр доромжологдожо ябаа. Тэдэнэйгээ гэшхэхэшье газар олдохогүй бэлэй даа. «Эхэнэр хүн шоотой, эрэ хүн баатай» гэһэн оньһон үгэ тэрэ үедэ бии болоо юм бэзэ. «Эхэнэр хүн — бузар. Эхэнэр хүниие шүдхэр дахадажа ябдаг. Ута аянда гү, али аналгада гэртэһээн түхээржэ гарахадаа, түрүүн эхэнэр хүнтэй уулзаашоо haa, гэдэргээ буса: урагшагүй ябаха. Эхэнэр хүн ламанарта эдеэ барихагүй — бузар. Эхэнэр хүн морнной уягай айлда орохогүй — сээртэй». Харанхы сагта хэлэгдэжэ байһан иимэрхүү үгэнүүд олон даа.

Манай нютагта Гарматан гэжэ айлайхи һуухан юм. Тэдэнэй һалаа һадаһан бүхэ ургтай байһан гэхэ. Ямар ушарһаа бүхэ ургай болоһыень нютагайманай зон иигэжэ домоглон хэлэдэг һэн. Хэдыдэхи үеынь нибии бэлэй даа, мартажархёоб. Заагуур ажалаа хэжэ ябатараа, тэнгэриин үүдэн үдэрдэхые харан юм ха. Ухаатай һүбэлгэн байһан тэрэ эхэнэрэй ухаанда «бүхэ бүдүүнһээнь, баян таргаһаань, сэбэр сэхэһээнь, сэсэн мэргэнһээнь» гэжэ гүйхэ гэһэн бодол зурагас гээд оробо. Тэдэ тэрэнэй гүйхэ хэлэжэ үрдингүй, ганса «бүхэ бүдүүнһээнь...» гэжэ хашхаржа үрдеэд лэ байтарнь, тэнгэриин үүдэн хаагдашаба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэдэнэй үри хүүгэд бүхэ бүдүүн, бүхэ тэнхээтэй байдаг болоһон гэхэ.

Мүнөө иимэ зүйлнүүдые һанахадаа, энэдэдэмни хүрэдэг, мүн эшхэбтэршье байдаг. Хүндэтэ уншагшад, тиимэ гэнэн ябаһанай түлөө бү наадалаарайгты. Хэрбээ үнэнхэй газар олдоод, ханашань удахалан шүүжэ үздэггүй хүнгэн хүнүүдтэ бү доромжолуулаарайгты, зай гү? Мүн рассказ соохи геройнуудыемнишье бү наадалаарайгты!

Гарматан тухай хөөрэжэ эхилһэн хойноо саашань үргэлжэлүүлхэм даа. Тэдэнэйдэ Дулма гэжэ басаган бии һэн. Тэрэ бури бага ябахаһаа хойшо бүхэ байһаараа хүн зониие гайхуулжа эхилһэн юм. Арба хүрэжэ ябахадаа, хүршэ тосхонһоо лүүд таряа үргэлөөд харижа ерэһэн байгаа. «Наһаа хүсэхэдөө, ямар болохоб? Юунэй түрээдэһэн түрэшөө гээшэб?» гэжэ зон гүбэр-шэбэр гэлдэгшэ бэлэй.

Удангүй Дулма арба найман айдар наһаяа гүйсэжэ, долоогонын нааданда ябадаг болобо. Нэгэтэ нааданһаа харижа ябатарнь, үетэн соогоо эгээл бүхэ гэгдэһэн мундуу томо бэетэй Сэрэн хойнюһоовь хүсэжэ аһалдаба. Тиихэдэнь Дулма абяагүйгөөр шэрэһэн тээшэнь ошолдобо. Үндэр харша хүреэдэ дүтэлжэ ябатараа, Дулма гэнтэ Сэрэниие утаһан бүһэһөөнь бажуужа абаад, харша дээгүүр, саанань шэдэжэрхибэ. Сэрэн нимэ юумэ хүлеэгээгүй байгаа бшуу. Ехээр айһандаа Дулмын саашаа ошотор, тэрэ амяа татангүй хэбтэбэ. Хожомынь энээн тухай хүнүүд дуулаад, бүхэ Сэрэниие наадалжа, амар ябуулхаяа болишоһон юм. Сэрэн наадалуулхадаа, «өөрөө харшын саана һүрэжэ гараһан хүм» гэдэг байгаа.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нэгэшье эрэ бүхэ Дулмада аһалдаагүй һэн. Гансал амаша хэлэшэ заахан Даша хажуугаарнь эрьелдээд һаладаггүй байгаа. Заахан Даша арбан гурбан наһа хүрэтэрөө ургаад, саашаа ургангүй тэрэ зандаа үлэшэһэн юм. Дулмаһаа метр шахуу набтар юм һэн. Хүнэй хуби заяан элдэб байдаг ха юм даа. Тэдэ хоёр табилангаараа тад ондоонуудшье һаа, бэе бэеэ нааршаадаг байгаа. Дашань «Дулматайл гэрлээ һаа таарахаб, ажалаа хамһаад хэхэдэм, һайн байха, бүхэ бүдүүн, үндэр үри үхибүүдшье түрэхэ» гэжэ бододог һэн. Харин Дулмань «Дашатайл айл болобол, амар һуухаб, гар үзүүртэ зарахада габшагайхан, хэлэһэн соом байха, заахантшье һаа, сэбэрээрээ хэнһээшье дутанагүй ха юм» гэжэ бододог байгаа.

Эдэ хоёр айл боложо, ехэ инаг ан-бүн жаргажа һууһаниинь тэрэл даа. Тингэбэшье үбгэ һамган хоёрой наһан соо нэгэ арсалдаан, нэгэ хабиралдаан болонгүй үнгэрхэ бэшэ даа. Нэгэтэ эдэ хоёрой хоорондо айхабтар наншалдаан болоһон ха юм. Хоб-жэб гаргаха адаалхай хорон үргэ аматай һамгад зоной дунда байлсаһан ха байдаг ха юм даа. Заахан Дашатанда хүршэ һуудаг һагшахан бэри Дулматай худаг дээрэ уулзаад иигэжэ хэлэбэ:

— Ши Дашаяа ажаглана гүй гүш? Энэ һалхин һарьнай Дулгармаатай ушарһаар, урдаһаань урин дулаахана гэтэлэд һаланһгүй байһыень би оло хараалби. Мүнөө хаана ошооб даа? Ниҗэ байһаар тэрэ гараад ябаа.

Бүхэ Дулмын шараһ «багарад» гээд, тэрэ юушье хэлэбэгүй. Унаа үргэлөөд, холо холо гэшхэлэн ябашаба. Үбэнэдэ ошоһон заахан Дашатай ядан хүлеэбэ. Ур сухалдаа һүури байжа гүйн болошоод, нюргаа үргэлөөд гэр соогуураа гэшхэлэн. Газаа шаргын хахинаха, моринӧй турьяха абяан дуулдаба.

Бүхэ Дулма заахан Дашынгаа үүдэ орохотойнь хамта адхажа абаад, барууһ орон дээрээ өөдэнь харуулан даража унашаба. Даша гүнзэгы нүхэн соогоо хашхарһан мэтэ арай дуулдахаар абяа гээнэ. Бүхэ Дулмын саанһаа тэрэнэй ганса хоёр хул арбалзажа харагдана. Аминһайгаа хаагдахаа һанахада, бүхы шадалаараа тэршэлжэ туршаба. Дулмынгаа шэхэнэй дулинтэр шэнхаба. Тэрэ наһан соогоо анха түрүүшынхээ иимэ ехэ аюулда оробон байгаа.

Дашаяа нилээд эсэтэрээ элдэнэйнгээ һүүлдэ Дулма бодожо, «Үшөө хаба хальтахагүй байгаад, һамгадай хойноһоо гүйхэш» гэжэ хараал табижа байгаад, тулижэ оробо. Даша орон дээрэһээ бодоодгүй, аминайнгаа доро оротор, хэдэ хэбтэбэ. Тингэжэ хэсэгтэ зуураа, тэрэ яажа үлэегээр нюдаргаажа ургаһые. Дулма арааһань халта бариад алдажархиба. Даша газааша гүйжэ гараха гэбэд, тэнгэриин үүдэн нээгдэжэ байһые хараад, Дулма арааһаа тулхижэ гаргаад, «энэ шэнээн», «эрэ хүн бэшэ», «хэдэ тэрэ» гэжэ заргаяа тааруулжа ябаа.

— Мүнөө энэ тэнгэриин үүдэн нээгдэжэ байна. Хүсэлөө хэлэжэ үрдеэрэй! Наадаһаа бэшэ! Хүсэлөө хэлэ, — гэжэ Дулма хашхарба. Нимэ ехэ хүсэлгүй хүнгэн хүнүүдтэ бү доромжолуулаарайгты...

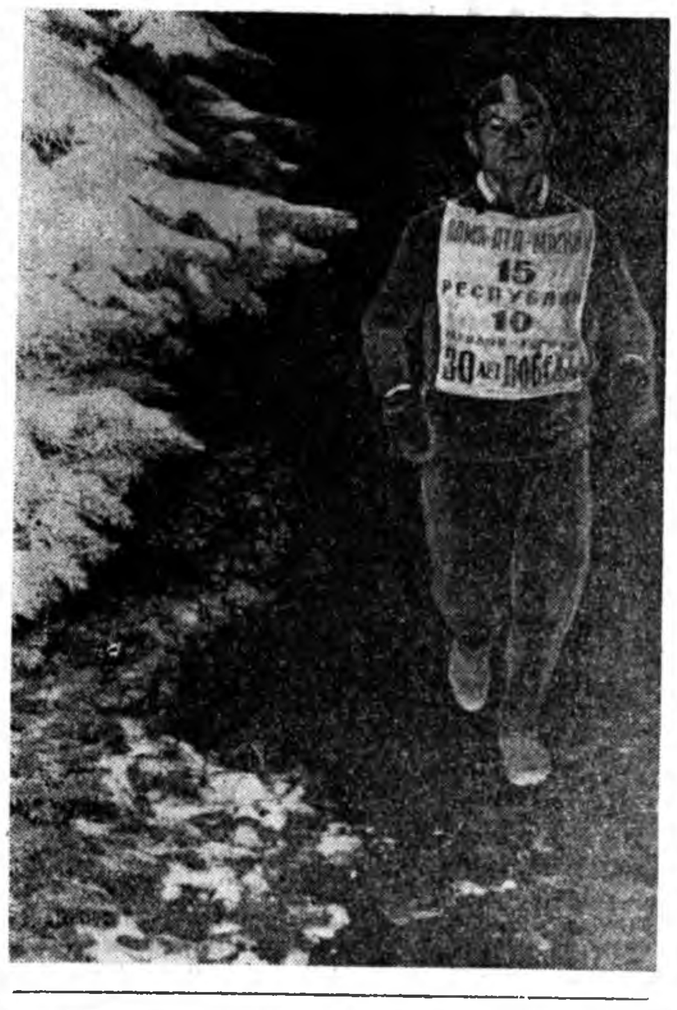
— Шамай, байза, наашаа гаража ерэхэл бэзэш! Арһыеш үбшэхэб! — гэжэ занаһаар үлэбэ. Теэд Даша наһан соогоо хоймортоо байха бэшэ һэн хадаа гэдэһэнэйнгээ үлдэхэдэ, наашаа гарахал баатай болоо һэн. Дахин элдүүлхэшье байгаа һэн бэзэ, теэд Дулмын уур тарашаһан байгаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэдэ хоёр, хэнэйшье гайхахаар, урданайхиһаа үшөө эбтэй, инаг болошоо һэн.

Нэгэтэ тэдэ хоёр өөһэдөө хоол бариха һанаатай ойдо модо бэлдэхээ ошоо һэн. Заахан Дашада юун байхаб даа, арбатай үхибүүнэй ажал хэнэ: гэшүүһэ мүлинэ, мориёо залана. Дулмань бүдүүн модо унагаана, шарга дээрээ тээнэ.

Энээнэй удаа жэл һүүлдэ тэдэ хоёр айхабтар томо, гоё соолтой болоо һэн.

Ай, хөөрхы! Харанхыл саг һэн даа. «Сээртэй» гэһэн үгэдэ баригдаһан саг бэлэй. Хэрбээ мүнөө сагта haa, Дулма ядро түлхилгөөр гэхэ гү, али диск шэдэлгээр Дэлхэйн, Европын, Олимпиин, СССР-эй чемпионшье боложо магадгүй һэн бэзэ. Яахабши даа, саг тиимэ байгаа. Хадын саһанай хайлажа, горхолон урдажа байһан хабарай сагта һэн. Дулма Хэнгэргэ голые хүл нюсэгөөр ойможо гараад, ехээр үбдэшэбэ. Дашань Хандагатын дасанһаа ламые залаа бэлэй. «Эхэнэр хүн аад, ехээр бүхэрхэжэ, хүсэеэ хүндэ харуулжа ябанаш» гэжэ абарал буулгагдаба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Дулма энэ тэрэ юумэ үргэхээ болишоо һэн. «Халаг даа» гэжэ һанахаш, хэды нимэ бэлиг минин хосорооб даа. Үтэлжэ һархиишаһан Дулмаяа мүнөө харахадаа, угаа хайрладагби. Хороной үрэ һадаһандань тэрэ хүсэниинь шуһаараа дамжаһайл гэжэ һанажа ябадагби.

Софья СОТНИКОВА,
Түнхэнэй аймаган Толтойн дунда һургуулиин багша.

ДОЛООН ХОНОГ БҮРИДЭ

Байгша оной февралиин 12-һоо «Спортлото», «Спортлото-2-ой» тиражнууд долоон хоногой средагай үдэр бүри үнгэргэгдэдэг болохонь. Тиражай дүнгүүд радио, телевидени болон хэблэлдэ тэрэ дорөо дуулгагдажа, мэдээсэгдэжэ байха болоно.

«Спортлотогой» гурим хүушанайхидаал адли байха. Мүн «Спортлотогой», «Спортлото-2»-ой «А», «Б», «В» гэһэн карточканууд хубилалтада орохогүй юм.

«Спортлото» зургаан номер (спортын наадан) таалһан хүн бүхэн таба мянган түхэриг шүүхэ эрхэтэй, зүгөөр хоёр карточкадаа таба-табан мянган түхэриг шүүбэл, дүн хамта 10 мянган түхэриг абаха эргэтэй. Хэнэйшье мэдэһээр, эгээл бага шүүбэринь 3 түхэриг болоно. «Таанадай шүүхэдэ — спорт шүүнэ» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэдэг спортлотогой нааданда хабаадалсагшадай золтойшуулынь һарадаа гурба удаа шүүжэ гарадаг байна.

Республикын ажалшад «Спортлотоһоо» ороһон мүнгэ зөөриин хаана хэрэглэгдэдэг болоһые һайса мэдэнэ ёһотой. Богонёор хэлэхэдэ, «Спортлотоһоо» ороһон мүнгэ зөөриин 50 процентнь совет спортын саашадаа хүгжэлтэдэ үгтэнэ, нүгөөдүүлынь шүүһэн ажалшадта түлэгдэнэ ха юм. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ манай республикада үнгэргэгдэһэн «Спортлотогой» тиражнуудһаа ороһон 200.000 түхэриг Улаан-Үдэдэ баригдажа захалһан тамаралгын бассейнэй барилгые дүүргэхэ хэрэгтэ һомологдоһон байна. Гадна «Спортлотогой» тиражаар шүүһэн ажалшадта 402 мянганһаа дээшэ түхэриг республикымнай ажалшадта түлэгдэһэн байха юм. Золтойшуулай дундаһаа 3, 4, 5 мянганһаа дээшэ түхэриг шүүһэн ажалшад олон байха.

Саашадаашье спортын материально-техническэ баазаа һайжаруулхын тула «Спортлотогой» нааданһаа эды шэнээн мүнгэ зөөри һомологдохоор хараалагдана. Энээнһээ гадна, шүүһэн хүн бүхэн, хэды шэнээн мүнгэ шүүгээб, тэрэнээл Улаан-Үдэ хотын нөөсэлгын кассаһаа абажа байха эрхэтэй.

«Спортлото», «Спортлото-2»-ой тиражаар шүүһэн ажалшад һара бүхэнэй арба нэгэдэхи үдэрһөө эхилжэ, тэрэ мүнгэеэ һарын туршада нөөсэлгын кассануудһаа абажа байха болоно.

Долоон хоног бүридэ гаража эхилхэ «Спортлотогой» нааданда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, аза талаанаа туршахынгаа хажуугаар, республика дотороо спорт хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалалсахыетнай хүсэнэбди.

Д. ЦЫРЕНОВ,
республикын «Спортлотогой» зональна управлениин начальник.

Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада Алма-Ата хотоһоо СССР-эй спортын мастер, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай ветеран, 62 наһатай Андрей Романович Иваненко марафон гүйдэлэй эхи табиһан юм. Энэ нүхэр 11000 километр зай гаталха зорилготой. Маршрудынь союзна бүхы республикануудаар, 10 баатар-хотонуудаар үнгэрхэ юм. Иваненко үдэр бүри 50—60 километр гүйнэ. Андрей Романович Илалтын һайндэрэй урдахана Москва хотодо гүйдэлөө дүүргэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Р. Иваненко Ставрополь хотын үйлсэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СПАРТАКИАДА: «ЛОКОМОТИВ» ЭРХИМ БАЙБА

Буряадай АССР-эй профсоюзай үбэлэй VIII спартакиадын ээлжээтэ мүрысөөн — эхэнэрнүүдэй болон басагадай дунда санаар 5 километрэй зайда урилдаагаар эхилһэн байгаа. Эндэ Зүүн Сибириин технологическа институдай спортсменүүд эрхим амжалта харуулжа шадаа. Жэшээнь, дүрбэдэхи курсын һурагша Татьяна Вострикова табан километрэй зайе 18 минута 13 секунда соо гаталжа, спартакиадын чемпион болоно. Командын нүгөөдэ хоёр гэшүүд Любовь Терентьева, Людмила Малофеева гэгшэд эрхимлэгшэһээ хэдэхэн секундаар хожомдожо, удаадахи һууринуудые эзэлбэ. Эдир басагадай дундаһаа Кабанскын аймагай Ильинскэ больницын медицинскэ сестра Татьяна Темникова эрхим саг харуулжа, мүн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэ. Тэрэ санын урилдаанда 1970 онһоо хойшо, тренер Александр Батышевай ударидалга доро хабаадалсажа эхилһэн юм. Тиин Татьяна Темникова Буряадай АССР-эй санашадай дунда түрүү һууринуудай нэгые эзэлэлсэжэ захалһан байгаа. Таня Южно-Сахалинск хотодо үнгэргэгдэхэ зоны спартакиадада эрхим амжалта туйлаха зорилго урдаа табина.

Санаар урилдагшадай һүүлшын үдэр эрэшүүл 4 х 10, эхэнэрнүүд 4 х 5 гэһэн эстафетэ дамжуулгын мүрысөөндэ хабаадалсаһан байгаа. Энэ үдэр хэды хүйтэн байгаашье һаань, урилдаан эхилжэ, зай бүхэндэ шанга тулалдаан болоно. Эхэнэр санашад соохоо «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Лариса Житихина, Любовь Терентьева, Людмила Малофеева, Татьяна Вострикова гэгшэд зай бүхэнөө хурдан солбоноор гаталжа, командаараа түрүү һуури эзэлжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. «Спартак», «Урожай» бүлгэмүүдэй команданууд хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлнэ. Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Валерий Мироманов, Валерий Пантелеев, Григорий Савельев, Григорий Цыбиков гэгшэдһээ бүридэһэн «Бурвестник» бүлгэмэй команда зайгаа 129 минута 57 секунда соо гаталжа, спартакиадын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Санын урилдаанай хоёр зүйлөөр үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, 991 очко абаһан «Локомотив» бүлгэмэй команда түрүү һуури эзэлнэ. «Спартак», «Буревестник» бүлгэмэй команданууд удаадахи һууринда гараба.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн спортсменүүдһээ республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэбэ. Эдэнэр байгша оной февраль һарада Южно-Сахалинск хотодо эхилһэн зонын спартакиадада хабаадалсаха юм.

И. УТЕНКОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон · телеграф · радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн оронуудай экономическа амжалтануудта, социалис оронуудай али алинда аша туһатай экономическа харилсаае хүгжөөн бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан статья Венгриин «Непсабадшаг» газетэ толилбо. СЭВ-тэ хабаатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае үргэдхэлгэ дэлхэйн бусад оронуудһаа таһархайгаар хүгжөөгдэнэ гэһэн удхатай бэшэ юм гээд газетэ тэмдэглэнэ. Эдэ гүрэнүүд экономическа амжалта туйлалтануудтаа түшэглэн, эб найрамдалай ба дэбжэлтын аша туһада зорюулжа, али алинда ашатай туһатай, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаагаа капиталис оронуудтай али болохоор хүгжөөхые оролдоно.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй хоёрдохи шатын хүдэлмэреэ һэргээһэндэ газетэнүүд анхарал ехээр хандуулна.

Зүблөөнэй хоёрдохи шатые амжалтатайгаар дүүргэлгэ уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха ябадалда һайнаар нүлөөлхэ байха. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан Эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула КПСС-эй ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эрхилдэг эдэбхитэй ябуулга тус зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ нүлөөлхэ байха гээд Польшын «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ.

Баруун Германидахи үһөө хяһаа нэхэгшэдэй удамарша Ф. И. Штраусай албанай хэрэгээр Пекин ошоод байһан тухай мэдээсэлые Польшын «Трибуна люду» газетэ тунхаглаха зуураа, Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэй ФРГ-гэй түлөөлэгшын хэһэн хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада тойбо татана гээд тэмдэглэбэ.

Совет-американ худалдаа наймаанай-экономическа харилсаае үргэдхэлгэдэ США-гай конгрессэй бүлэглэлэй тойбо татажа байһые американ олониитын буруушааһан тухай, Камбоджын патриотическа хүсэнүүдэй сэрэгэй амжалтанууд тухай, капиталис оронуудай экономикын доройтон муудалга тухай мэдээсэнэ.

(ТАСС).

ЖЕНЕВЭ

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА

НИИТЭЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨН ХҮДЭЛМЭРЕЭ ҺЭРГЭЭБЭ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй хоёрдохи шата багахан сагай туршада забһарлалга хэһэнэй һүүлээр хүдэлмэреэ һэргээбэ. Энэ зүблөөнэй ашаар манай түбидэ бата амгалан байдал хангагдаха гээд этигэдэг байһанаа Европын оронуудай улад зон мэдүүлнэ.

Европын гүрэнүүд, мүн США, Канада зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Энэ зүблөөн дэлхэй дээрэ таарамжатай хубилалтануудые хэхэ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха шухала нүхэсэл болоно. Ниитэевропын зүблөө зарлаха үүсхэл Советскэ Союз, бусад социалис оронууд гаргаа һэн гэжэ олониитэ һайн ойлгоно. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан совет эб найрамдалта программые бодото дээрэнь эдэбхитэйгээр бэелүүлгэтэй энэ зүблөөн нягта холбоотой гэжэ үргэн олониитэ тоолоно.

Ниитэевропын зүблөөе зарлахадаа, манай түбидэхи шахардуу байдалые политическэ аргаар һуларуулгые батадхан бэхижүүлхэ зорилго табиһан байнабди гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн. Энэ зүблөөнэй ашаар эб найрамдалта политикын, экономикын, эрдэм наукын, соёлой талаар Европын гүрэнүүдэй хоорондо удаан болзоройхарилсаа холбоон тогтоогдохо байха.

Энэ талаар зүблөөнэй үедэ яһала ехэ хүдэлмэри хэгдээ гээд тэмдэглэхэ шухала. Зүблэхэ зүйлэй асуудал бүхэн бүхы талаһаа хаража үзэгдөө. Зүблөөнэй хоёрдохи шатада арадуудай аюулгүй байдал хангаха, зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй хоорондо политическэ, экономическа, соёлой харилсаа холбоо тогтоохо гол шухала асуудалнуудаар үгээ ойлголсогдоһон байна.

Зүблөөн дээрэ мүнөө бусад асуудалнуудаар үгээ ойлголсохо шухала. Зүблөөнэй энэ шатые амжалтатайгаар дүүргээд, гурбадахи, түгэсхэлэй шатадань ороход ёһотойбди. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев США-гай Президент Дж. Фордтой Владивосток шадар уулзажа хөөрэлдэхэдөө, зүблөөнэй хүдэлмэридэ шухала дүнгүүд туйлагдажа, тэрээндэ хабаадаһан, оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар амжалтатай түгэсхэхэ шухала гэжэ тэмдэглээ һэн. Энэнь саашадаа Европын байдалда шухала үүргэ дүүргэхэ. Л. И. Брежневэй Франциин Президент В. Жискар д'Эстэнтэй һаяхан хэһэн хөөрэлдөөнүүд энэ зүблөөе амжалта түгэсөөр дүүргэлгэдэ һайнаар нүлөөлхэ бэзэ.

35 делегациин хөөрэлдөөнүүд Женевэдэ һэргээгдэбэ. Тэрээндэ хабаадагшадай олонхинь ниитэевропын зүблөөе амжалтатайгаар, дары дүүргэхые хүсэнэ.

НАЙРОБИ

Найробидо зүблөөн болобо

ТАСС

Оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха асуудалнуудаар уласхоорондын мэдээсэлэй түбүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн Кениин ниислэл хотодо хүдэлмэреэ эхилбэ. Дэлхэйн 60 гаранороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай түлөөлэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Оршон тойронхи байгаалиин асуудалнуудаар национальна түбүүдһээ мэдээсэлнүүдые дары түргөөр абахын, эдэнэртэ техническэ туһаламжа үзүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха гээшэ зүблөөнэй гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гээд оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар ООН-ой программын гүйсэдхэхэ директор Морис Стронг мэдүүлээ.

НИКОЗИ

Үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан

ТАСС

Нёдондо зун һүжэрһэн дайнай ябуулгануудһаа уламжалан хохидоһон Кипрэй арадта туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө СССР-тэ гүн сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа Кипрэй Улаан Хэрээһэнэй түрүүлэгшэ С. Сулиоти мэдүүлээ.

Кипрһээ зугадан тэрьедэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхын тула эд бүд, хубсаһа хунар ашаһан «Трускавец» гэжэ совет теплоходой Ларнагай портдо ерэһэнтэй дашарамдуулан, Никозидо үгэ хэлэхэдээ, С. Сулиоти баяр баясхалан хүргэһэн байна. Энэнь Кипрэй арад зонтой совет арадай һанал нэгэтэй байһые элирхэйлэн тэршэлнэ.

БЕРЛИН

ГДР-эй МИД-эй мэдүүлгэ

ТАСС

Австриин ба бусад хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй зүгһөө ГДР-тэй харилсадаг харилсаанда Бонной хамааржа, ГДР-тэй консульско договорнуудые баталхадань тойбо татаха гэһэн һэдэлгэнүүд уласхоорондын эрхые, ООН-ой уставые мүн дипломатическа харилсаан тухай Венскэ конвенциие бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гэжэ ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлбэ.

ГДР-эй ба бусад гүрэнүүдэй хоорондо консульско харилсаа холбоо хүгжөөлгые хүшэр бэрхэшээлтэй байдалда оруулха гэһэн ФРГ-гэй правительствын һэдэлгэнүүд ГДР-эй, ФРГ-гэй хоорондохи холбооe саашадань һайжаруулгада эсэргүү зорюутын ябуулга болоно гэжэ ГДР-эй МИД тэмдэглэнэ. Хоёр ороной хоорондохи харилсаае һайжаруулха шэнэ шэнэ ябуулганууд ГДР-эй үүсхэлээр хэгдэһэн байгаа.

Имэ ябуулгануудые дары болюулха эрилтэ ГДР-эй МИД ФРГ-гэй правительствын үмэнэ табина гээд мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалшадтай уулзалга» — түрүү бэшэг. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай 1975 оной уялганууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй» — партийна эдэбхитэдэй суглаануудай материал. Р. Макальскаягай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Техникэ шудалха гээ һаа...» — С. Халтуевай статья. Дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда

А. Субботиной фоторепортаж. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05—«Ухаалан зохёогшо» — тележурнал. 10.35—«Ород хэлэн». 11.20 — Литературна уулзалганууд. Михаил Исаковский. 12.05—«Хүхюу стартнууд». 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Колокольчик» гэжэ театр. 13.10 — РСФСР-эй Гүрэнэй арадай коллективүүдэй телевизионно фестиваль. Мордвагай АССР-эй «Умарина» гэжэ дуу хатарай ансамблиин концерт. 13.40 — Шатарай һургуули. 14.10—14.20 — Забһарлалга. 14.20—«Агаарай долгиндо — «Залуу наһан». Комсомолой бүхэсоюзна суглаан. 14.50 —Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Химик» (Воскресенск) — ЦСКА (2—3-дахи үенүүд). 16.10—Олон түмэнэй ленинскэ университет. 16.40 «Экран дээрэ кинокомеди». «Свадьба с приданым» —уран һайханай фильм. 18.30—«Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — Шатарай һургуули. 19.30 —«Агаарай долгиндо—«Залуу наһан». Комсомолой бүхэсоюзна суглаан.

Улаан-Үдэ. 20.00—«Нүхэр хүдэлмэришэн». 20.30 — Телевизионно һонин. 20.50—«Шэнэ гэрэй барigдажа толлогдотор».

«Орбита». 21.30 —«Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Өөрыншии хубита» — Ивановска камвольно комбинадай коллективэй дүй дүршэл. 22.00—22.10—Забһарлалга. 22.10 «Экран дээрэ кинокомеди». «Свадьба с приданым» — уран һайханай фильм. 24.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Концертын зал. СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.25 — «Сердце Бонивура» —телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 19.30 — «Эдир хүгжэмшэдэй клуб».

«Орбита». 20.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Химик» (Воскресенск) — ЦСКА (2—3-дахи үенүүд).

Улаан-Үдэ. 21.30—«Факел» — комсомолой ажал».

УНШАГШ[ЫН] һонирхохо[оор] байхат

ХАБСАГАЙДАХИ ЗУРАГУУД

СССР-эй Наукануудай а[ка]демиин Сибириин отделен[иин] Түүхын, хэлэ бэшэгэй ба фи[ло]софиин институдай дирек[тор] академик А. П. Окладни[ков]тай һонирхолтой уулза[лга] Яхадай университедтэ бол[оо]. Ленэ мүрэнэй эхеэр экспеди[ци]дэ ябаха үедөө буулга[һан] «Шишкиндэхи хабсагайн зу[ра]гууд» гэһэн документа[льна] фильмые студентнэр хүн[дэтэ] айлшандаа харуулба. [Э]урда сагай зүйлнүүд ту[хай] хөөрэһэн тус фильм эрдэ[мтэд] дээр энэ хэрэгэй элитэ мэргэжэлтэдээр һайшаагд[аһан] байха юм. Энээн тухай ака[де]мик һонирхолтойгоор тайл[ба]рилан хөөрөө.

Ушар юуб гэхэдэ, үшөө [...] аад онуудта А. П. Окладни[ков] Шишкино тосхон шадар ол[до]һон хабсагайдахи зурагууд[ые] шэнжэлһэн байгаа. Эдэ зу[ра]гууд буряад, яхад арадууд[ай] эртэ урдын элинсэг хули[нсэ]гуудта хамаатай гэжэ эрдэ[мтэд] тиихэдэ багсаамжалаа [...] Дундада зууун жэлнүүдэй [...] Прибайкалида ажаһууһан [...]лигтэй бэрхэ арад үндэһэ[тэн] — курыканай түлөөлэгшэд [...] зурагуудай авторнууд боло[н] гэһэн тобшолол шэнжэлэг[шэд] саашадаа хэһэн байгаа. Э[...]нэй ажабайдалые, шажан [...] гэлые петроглифууд элир[хэй]лэн гэршэлнэ. Харбаһан [...] мондол харайжа ябаһан [...]ридые, мүн ан гүрөөл агн[а] ябаһан, һурша номотой, бу[...]лита моритой хүнүүдые ку[ры]канууд ехэл шадамар бэрх[ээр] зураглана.

А. П. Окладниковай һан[...]жын ёһоор, Прибайкали[...] дарай нютагуудта монгол [...] саатанай добтолходонь, ку[ры]канууд хойшоо, Дунда [...]нын район худар хашаг[д]түригдэһэн бололтой. Тэ[рэ] нютагай хүн зонтой ха[...] һуурижан түбхинэжэ, яхад [...] угсаатаниие бии болгоһон б[...]гаа ха. Курыкан зоной зар[...] хубинь Ленэ мүрэнэй эхин б[...]та үлэжэ, нүүдэл монголшу[д]тай холисолдоһон байна. Т[...] буряад арад үндэһэтэн б[...] болоһон түүхэтэй.

ХЭДЭ МЯНГАН ЖЭЛЭ[Й] НЮУСАНУУД

АРМЕНИИН Эчмиадзын районд[о]хи Верин-Хатунарх [тос]хон шадарай гансахан гу[...] нюусануудаа хэдэ мянган [...]

ЭБЭРЭЭР МЕБЕЛЬ ХЭ[...]

СПОРТЫН ба аяшш[...] эдлэл хэрэгсэлнүүдые [...] гаргадаг Мястек хот[...] «Фото-пам» гэжэ фабри[ка] Польшодо үргэнөөр мэдэ[...] болонхой. [...]

[...] хайн арһаар бүригдэһэн кр[...]лэнүүд, телефон, радио гү, [...] телевизор табиха бишы[...] столнууд, үлгэсэнүүд, сто[...] лаампанууд эдэнэй дунда б[...] «Фото-пам» гэжэ фабрика [...]тагын, һэрээгэй барюулнууд[...] эхэнэрэй гоёолто зүүдхэл[...]дые бүтээдэг байна.

Ан амитадай эбэрээр хэд[...]һэн мебель дэлхэйн олон [...]нуудта, эдэнэй дунда Анг[ли]-, ФРГ-дэ, Япондо илангаяа [...]гэнөөр алдаршанхай.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, [...] редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретар[иат] — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельск[ого] хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, [со]ветского строительства и быта — 69-58, культуры [и] школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, инфор[мации] — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [ма]шинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04316. Заказ №